درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وه‌لك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշունեկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ
»	վեցամսեայ.	70 »
»	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք
»	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխանակ փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բդեստարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Այս օրերս Հռոմի մէջ գումարուած Արեւելագիտաց Համաժողովը կը յիշեցնէ ինծի 1892ին Լոնտոնի մէջ գումարուած նոյն Համաժողովը որուն Նիստերուն ներկայ գտնուելով՝ օրը օրին թղթակցութիւններս կը ղրկէի Արեւելքի:

Լսեր էի թէ աշխարհի այլ եւ այլ կողմերէն արեւելագէտներ այսինչ օրը Լոնտոն պիտի գային եւ Լոնտոնի հռչակաւոր Համալսարանին մէջ տեղի պիտի ունենար այդ Համաժողովը: Սատանան միտքս բան մը ձգեց. խորհեցայ նամակ մը գրել Կարգադիր Մասնախումբին եւ խնդրել որ ինծի ալ անդամակցութեան կամ մուտքի տոմս մը շնորհուի: Բայց անհրաժեշտ էր որ եւ է ձեւի տակ արժանիքի մօտ բան մը յիշել խնդրագրիս մէջ. ուստի համարձակեցայ ըսել թէ արեւելեան գէթ մէկ լեզու մը գիտեմ,— հայերէն. յիշեցի նաեւ գպրոցին մէջ մեզի աւանդուած լեզուներէն՝ թուրքերէնը, պարսկերէնի եւ արաբերէնի նախնական ծանօթութիւններ ստացած ըլլալս ալ աւելցնել չմոռնալով: Եւ առոնց ամէնուն տակը ստորագրութեանս կցեցի «Թղթակից Արեւելք օրաթերթի». եւ կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեզմէ աւելի ես զարմացայ, երբ քանի մը օր վերջը նոյն Մասնախումբէն ընդունեցայ անդամակցութեան տոմս մը, որուն ինծի առթած ուրախութիւնը աննկարագրելի էր:

Դասերու էն տաք եղանակին, ժամանակ ստեղծեցի կանոնաւորապէս յաճախել Համալսարանը, ներկայ ըլլալու համար Համաժողովին էն կարեւոր գումարումներուն:

Առաջին օրը լոկ ներկայացումի, զիրար ճանչնալու օր մըն էր. ամէն մարդ կ'երթար իր անունը արձանագրել Կարգադիր Մասնախումբին տոմարին մէջ եւ ստանալ այդ 92ի Համաժողովը յիշատակող ոսկեգոյն շքանշանը: Ահուդողով կը մօտենամ գրասեղանին եւ տոմսակս ցոյց տալէ ետքը՝ կը գրեմ անունս եւ անունը երկրին ուսկից եկած եմ եւ զոր ներկայացնելու պաշտօն մը չունենալս ես միայն գիտեմ: Կը ստանամ մասնաւոր շքանշանը, զոր հպարտութեամբ կը կախեմ կուրծքէս, չմոռնալով Համաժողովին հայ անդամներէն՝ Հայր Սուքիաս Վ. Պարոնեանի եւ ուրիշ երկու ծանօթներու քով:

Համալսարանին շքեղ սալօնին մէջ կը խօսակցին գերման ալիտակահեր ուսուցչապետներ, ֆրանսացի մեծ լեզուագէտներ, հնդիկ մահարաճաներ, որոնց քովերը կը դառնամ ու կը դառնամ՝ ծանօթ մը գտնելու անձկութեամբ մը: Կը զգամ թէ տեղս չեմ ինկած. լրագիրներու երբեմն թղթակիցներու խումբը սակայն ներշնչում մը կու տայ ինծի: Յաջորդ օրը, քիչ մը աւելի սրտոտ ներս կը մտնեմ Համալսարանին հոյակապ դռնէն, որուն բոլորտիքը հետաքրքիրներ հաւաքուած են՝ մտնող ելլող գիտուններն ու լեզուագէտները դիտելու համար: Երկրորդ օր այսպէս գացի եկայ. բայց ունեցայ ծանօթանալ Բրոֆ. Սէյսի պէս նշանաւոր գիտնականներու:

Համաժողովին առաջին ատենախօսը պիտի ըլլար Կլատսթըն, որ իր քաղաքական զբաղումներուն պատճառով չէր կրցած անձամբ ներկայ գտնուիլ, եւ որուն ճառը փոխանորդաբար կարդաց Բրոֆ. Մաքս Միւլլէր՝ Օքսֆըրտ Համալսարանին ծանօթ արեւելագէտը: Հայ անդամի մը հետ քով քովի նստած էինք այդ օրը. քովերնիս եկաւ նստաւ նիհար կազմով, երկայնահասակ անձ մը, որ երեւոյթէն նայելով կարծես ինծի պէս սըխալ տեղ ինկած էր: Ընկերս ականջիս ի վար հարցուց թէ կը ճանչնայի՞ այդ նորեկը. ժխտական պատասխանիս վրայ, սրամտօրէն ըսաւ որ ուշադրութեամբ նայիմ. նայեցայ, նորէն չճանչցայ. վերջը հասկցայ թէ Փոքր Ասիայի հնութիւններուն վրայ սեպագիրները կարդացող նշանաւոր Բրոֆ. Սէյսն է եղեր այդ պարզուկ մարդը:

Մեծ մարդերու վրայ մեր ունեցած գաղափարը շատ անգամ մոլորեցուցիչ չէ՞: Յաճախ լսեր էի Սէյսի անունը, եւ իր ուսումնասիրած ճիւղը Արեւելցիներուն համար ունէր մասնաւոր նշանակութիւն մը. այդ աննշան երեւոյթին տակ, սակայն, չէի երազած տեսնել բեւեռագիրներ քակողը: Ետքը, քանի՜ քանի՜ անգամ հետը խօսակցած միջոցիս՝ առիթ ունեցայ այդ խոնարհ մարդուն ներքինն ալ ճանչնալ, ճիշդ իր արտաքինին պէս համեստուկ:

Հապա ուրիշ շատ մը ականաւոր լեզուագէտնե՜րը. Աստուած իմ, ի՜նչ հակապատկեր մեր գիտուններուն (?), մեր լեզուաբաններուն հետ. բան մը հարցու՛ր՝ կը պատասխանեն. տեղեկութիւն մը ուզէ՛ կու տան: Եւ աւելի լաւ ըմբռնեցի այն ատեն, թէ հպարտութիւնը անհրաժեշտ թեւ թեւի չերթար գիտութեան հետ:

Հին բարեկամի մը լուսանկարը տեսե՞ր էք յանկարծ. անոր ճիշդ այդ տպաւորութիւնը թողուց վրաս Արեւելագիտաց Համաժողովին Հռոմի մէջ գումարուելուն երկու տողով լուրը մեր թերթերուն մէջ:

Պարտիզակ Ա. Դ.

ՄԵԾ ԱՂՄՈՒԿ՝ ՈՂԻՆՁԻ ՀԱՄԱՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 30 Սեպտ.

Ս. Աստուածածնի Վերափոխման տօնին գիշերային ժամերգութեան պահուն ի Գեթսեմանի, մեր եւ Յունաց միջեւ ծագած անկարեւոր վէճ մը փութացին ազգային թերթերէ ոմանց թղթակիցները իրենց Սաղիմական Քրոնիկներուն մէջ, իբրեւ կարեւոր լուր մը հրապարակ հանել:

Մենք, ինչպէս գիտէք, բնաւ կարեւորութիւն չէինք տուած այնպիսի չնչին վէճի մը որ Ս. Տեղեաց բուն իրաւասութեան խնդիրներէն բոլորովին դուրս՝ յաճախ տեղի կ'ունենայ Քրիստոնեայ յարանուանութեանց միջեւ ընկերովի արարողութեանց եւ հանդէսներու ատեն, շատ անգամ լուսարարներու եւ ստորադաս պաշտօնեաներու իրար չհասկնալէն:

Եթէ այս տեսակ սնոտի վէճերը Երուսաղէմի մէջ, իբրեւ կարեւոր լուրեր որոնց չենք կարծեր թէ այնքան հետաքրքրութեամբ հետեւին մեր յարգելի ընթերցողները, գրուելու ըլլային, վէճերու նկարագրութեանց շարունակութիւն մը բանալ հարկ պիտի ըլլար ազգային թերթերու՝ ինչպէս նաեւ Արեւելքի մէջ:

Կարեւորութիւն չէինք տուած, ըսինք, այսպիսի չնչին վէճի մը, ա՛յն պատճառաւ որ, ամէն ազգերու հոգեւոր պետերը այս կարգի դէպքերու հանդէպ համահաւասար ցաւ կը զգան իրենց ստորակարգեալ այն պաշտօնեաներուն դէմ որոնք անուշադրութեամբ կամ անհեռատեսութեամբ առիթ կ'ընծայեն անոնց, եւ եթէ ի նկատ չառնուին ու հոգեւոր պետերու կողմէ հարկ եղած կարգադրութիւններն ի գործ չդրուին, կրնան անհաճոյ հետեւանքներու պատճառ դառնալ:

Շնորհիւ սիրալիր յարաբերութեանց եւ խաղաղասէր բնաւորութեանց Հայոց եւ Յունաց Սրբազան Պատրիարքներուն, Վերափոխման տօնին օրը պատահած յիշեալ վէճը ինքնին անտեղի համարուեցաւ եւ բարեխնամ կառավարութիւնը յարգելով իւրաքանչիւր Ազգի կրօնային իրաւասութիւնները, խիստ վերջ տուաւ միջադէպին ի գոհունակութիւն սրտի մեր Ս. Պատրիարքին ինչպէս նաեւ Յունաց Ս. Պատրիարքին որոնք արդէն, ի լուր այդ վէճերուն, կշտամբած էին՝ անզգուշաբար անոնց պատճառ եղողները:

Ինչ որ կը թելադրէ մեզ այս տողերը գրել՝ վէճի առարկայ եղող խնդիրը չէ, այլ այն արդար զայրոյթը զոր կը զգանք նկատելով որ շատ տխուր արարած մը պէտք է ըլլայ մարդ մը, ինչպէս այս անգամ Էնտեպանտանս Պելժի Երուսաղէմի թղթակիցը որ Վերափոխման տօնը նկարագրած ատեն այդ աննշան վէճը մէջ կը բերէ եւ, չկրնալով զսպել իր մոլեռանդութիւնը դուրս կ'ելլէ պատշաճից օրէնքէն անպատշաճ լեզու մը գործածելով ընդհանուր Հայոց դէմ, ծածկել ջանալով, իբրեւ Յոյն, այն խնդիրը որ շարժառիթն էր եղած իր նկարագրած կրօնական վէճին, զոր այժմ հարկ կը սեպենք համառօտիւ պատմել:

Ինչպէս յայտնի է, Վերափոխման տօնը չի պատահիր միշտ Յունաց հետ, ուստի շաբաթ երեկոյեան «Հրաշափառ»ի հանդէսէն ու ժամերգութենէն ետքը, Ս. Յակոբեանց Միաբանութենէն մէկ քանի վարդապետներ, սարկաւագներ ու դպիրներ կը միանան, ըստ սովորութեան, ի Գեթսեմանի ուր, Ս. Աստուածածնայ Գերեզմանին շուրջը կը կատարեն արեւամուտէն ետքը Նկեսցէի, Հսկումի պաշտամունք եւ, գիշերուան ժամը հինգին առաւօտեան ժամերգութիւնը մինչեւ ցհանգստեան Պատարագ զոր կիրակի առտու եպիսկոպոս մը կը մատուցանէ կամ Պատրիարքը, ինչպէս նկարագրած էինք արդէն:

Յոյները՝ ըստ որում մեզի հետ չեն տօներ, հետեւաբար, նոյն իրիկունը, Ս. Աստուածածնայ տաճարին մէջ ո՛ր եւ է արարողութիւն ալ չեն կատարեր. ուստի եւ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան սեպհական կը դառնայ այն գիշեր նոյն սրբավայրը: Բայց՝ երբ Վերափոխման տօնը օգոստոս 15ին կը կատարեն Հայերը՝ պատահականութիւն մը որ եօթը տարին անգամ մը տեղի կ'ունենայ՝ ինչպէս այս տարի, բնական է որ Յոյներն ալ, շաբաթ իրիկունն ու գիշերը, իրենց ալ Վերափոխման տօնին պատճառաւ, «Նկեսցէ»ի պաշտօն ու եկեղեցական արարողութիւններ կ'ունենան Հայոց հետ, նոյն սրբավայրին մէջ:

Արդ՝ այս տարի երբ Հայերը, ըստ սովորութեան, տաճարը կ'իջնեն «Նկեսցէ»ի պաշտօն կատարելու՝ որուն միջոցին Ս. Կուսի Գերեզմանին վրայ գտնուած զարդերը մեր կ'ըլլան, յոյն տիագոնոս մը դէմ կը դնէ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան եւ չի թողլատրեր որ «Նկեսցէ»ն սկսի առարկելով որ՝ նախ իրենք (Յոյները) պիտի կատարեն եւ ետքը Հայերը, ու տղայական մոլեռանդութեամբ մը, դուրս թափելու փորձ կը փորձէ Գերեզմանին վրայ գտնուած մեր աշտանակներն ու այլ եւ այլ զարդերը, առանց կանխամտածութեան եւ առանց համոզելու ու համոզուելու, որուն հանդէպ, ի հարկէ, անտարբեր չէր կրնար մնալ հօն գտնուող մեր Միաբանութիւնը: Եւ որովհետեւ Յոյները հոծ բազմութեամբ լեցուած էին այդ գետնափոր տաճարին մէջ՝ վէճը աղմկալից կերպարանք մը կ'առնէ. սակայն շուտով կը հանդարտի, հսկող ոստիկաններու միջամտութեամբ: Քաղաքիս Վսեմ. կառավարիչը՝ որուն լուր տրուած էր, գիշերանց կը հասնի նոյն վայրը եւ մեր Ս. Պատրիարքը՝ որ կանխաւ տեղեկութիւն ստացած էր, խնդիրը՝ Ս. Տեղեաց սեպհականութեան իրաւունքներու չի պատկանող սնոտի վէճ մը նկատելով, Վսեմ. կառավարչին ծանօթ խոհականութեանն ու իմաստութեանը կը յանձնարարէ՝ արժանապէս անօրինելու ինչպէս որ կը փափագի՝ եւ այսպէս, վէճը դադրելով, թէ՛ Հայերը եւ թէ՛ Յոյները, կրօնական համահաւասար իրաւունքով, սիրով ու խաղաղութեամբ՝ յաջորդաբար կը կատարեն իրենց եկեղեցական արարողութիւնները՝ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանի հոգատար կառավարութեան եւ կը զգան թէ՛ թիւրիմացութեան մը առթիւ, ի զուր շարժառիթն են եղած այնպիսի անօգուտ ու ամենաչնչին վէճի մը:

Վ.ՐԲՑԲ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Այս օրերս մամուլի մէջ իբրեւ լուր հաղորդուեց, թէ ռուսական Լեհաստանի ուսումնարաններում լեհերէն լեզուն պիտի աւանդուի ոչ թէ ռուսաց լեզուի միջոցով, ինչպէս մինչեւ այժմ էր, այլ նոյն լեհերէն լեզուի միջոցով: Ներկայումս լեհական Կրա թերթը հաստատում է այդ լուրը: Այդ լրագրի ասելով, Լեհաստանի ժողովրդական ուսումնարանների ուսուցիչները նոյն ուսումնարանների տեսչութեան մի շրջաբերականի հետ ստացել են դպրոցական պարապմունքների մի նոր ծրագիր, որի մէջ լեհական լեզուի դասերի թիւը կրկնապատկւում է (այսինքն շաբաթական 3 դասը դառնում է 6 դաս) եւ որի համաձայն այդ լեզուն պիտի աւանդուի լեհերէն լեզուով: Այսպիսով՝ լեհական ժողովրդական ուսումնարաններում աւանդուող չորս առարկաներից երկուսը (ռուսաց լեզու եւ թուաբանութիւն) կ'աւանդուին ռուսերէն լեզուով, իսկ կրօնն ու լեհական լեզուն՝ լեհերէն:

—Սեպտեմբերի 28ի գիշերը, Թիֆլիս ժամանեց երկրագործութեան եւ պետական կալուածների մինիստր Ա. Ս. Երմոլովը Բաթումի գնացքով, որը 4ուկէս ժամ ուշացել էր ճանապարհին՝ այն պատճառով, որ Կասպի եւ Քսանկա կայարանների միջեւ ապրանքակիր մի գնացք դուրս էր ընկել գծերից: Մինիստրին ուղեկցում էր Կովկասի պետական կալուածների կառավարիչ Գ. Մեդվեդեւը: Երկաթուղու կայարանում մինիստրին դիմաւորեցին Թիֆլիսի նահանգապետի պաշտօնակատար գնդապետ Ի. Ն. Սվեչինը, Կովկասի գիւղատնտեսութեան վերատեսուչ Վ. Ն. Գէեւսքին եւ այլ վարչական անձեր:

—Ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստր իշխան Մ. Ի. Խիլկովը, Նաւթլուղ կայարանում գիշերելուց յետոյ, սեպտեմբերի 27ին, առաւօտեան, գնաց դիտելու Կարսի երկաթուղու պոստային մարդատար գնացքի խորտակման տեղը՝ Սողանլուխում: Մինիստրն այդտեղից ճանապարհը շարունակեց Կարսի երկաթուղով մինչեւ Ղարաքիլիսա կայարանը, ուր դիտեց այդտեղ շինուող ռուսաց նոր եկեղեցին, որից յետոյ յետ դարձաւ Նաւթլուղ կայարանը եւ երեկոյեան ժամը 10ին Անդրկովկասեան երկաթուղու արտակարգ գնացքով մեկնեց Բագու:

—Ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստր իշխան Մ. Ի. Խիլկովը շաբաթ, սեպտեմբերի 25ին, առաւօտեան, այցելեց Կովկասի կառավարչապետ գեն. ադ. իշխան Գ. Ս. Գոլիցինին, որն այնուհետեւ փոխադարձ այցի գնաց մինիստրի մօտ: Այդ օրը մինիստրին այցելեցին, ի միջի այլոց, Կովկասի կառավարչապետի օգնական Գեն-լէյտ Ս. Ա. Ֆրեզէն, Թիֆլիսի նահանգապետի պաշտօնակատար գնդապետ Սվեչինը, Թիֆլիսի քաղաքագլուխ Պ. Եւանգուլեանը, Անդրկովկասեան երկաթուղու կառավարիչ Ե. Լ. Վեդինէեր, Կարսի երկաթուղին շինող ինժ. Վուրցելը, եւայլն: Երեկոյեան մինիստրը ճաշեց կառավարչապետի մօտ: Նոյն գիշերը, ժամը 12ի մօտերքը, մինիստրն արտակարգ գնացքով մեկնեց Նաւթլուղ կայարանը, ուր գիշերեց գնացքի մէջ եւ ապա առաւօտեան ժամը 6ին մեկնեց Կարսի երկաթուղով:

—Թիֆլիս հասաւ ֆրանսիացի յայտնի գիտնական եւ ճանապարհորդ պարոն դը Բայ: Գիտնական նպատակով նրան Կովկաս է ուղարկել ֆրանսիական հասարակական աշխատանքների մինիստրը: Մեր երկրում պարոնը պիտի զբաղուի ազգագրական ուսումնասիրութեամբ եւ գլխաւորապէս հնութիւններ պիտի հաւաքի: Սա միքանիերորդ անգամն է որ պարոն դը Բայը գիտնական նպատակով ուղեւորութիւն է կատարում Կովկասում եւ Անդրկովկասում: Իր անցեալ տարուայ ուղեւորութեան ժամանակ՝ նա ի միջի այլոց, այցելել էր Ս. Էջմիածին: Կովկասում կատարած իր ուղեւորութիւնների մասին նա մի քանի աշխատութիւններ ունի հրատարակած:

—Վերջին օրերս Թիֆլիս էր եկել յետոյ գնաց Շամախի եւ այժմս Բագւումն է լուտերական եկեղեցիների ընդհանուր սուպերինտենդենտ ֆոն Էվերտ. որն Անդրկովկաս է եկել քննելու համար տեղական լուտերական եկեղեցական, դպրոցական կարիքները: Այդ բանի համար նա Բագու է կանչել Բագուի եւ Գանձակի նահանգների աւետարանական բոլոր պաստորներին:

—Պետերբուրգում վերջին օրերում գումարուած կաթնատնտեսների համագումար ժողովն այն եզրակացութեան եկաւ, թէ արդէն ժամանակ է կարգին մշակելու Կովկասի լեռնային հարստութիւնները կաթնատնտեսութեան տեսակէտից: Եթէ Կովկասի այդ լեռնային հարուստ մարգագետինները Զուիցերացիների ձեռքն ընկնէին, նրանք վաղուց ժամանակում կարող կը լինէին թէ իրենք հարստանալ եւ թէ բարձրացնել տեղական բնակիչների տնտեսական դրութիւնը, համայն աշխարհի վաճառանոցներին բարձր յատկութեան պանիր մատակարարելով: Նրանք այդ բանը կարող էին, որովհետեւ հարկաւոր գիտութիւնն ունէին, իսկ մերոնք տգէտ են, եւ այդ պատճառաւ կաթնատնտեսութիւնը Կովկասում ողորմելի վիճակի մէջ է, չնայելով որ բնութիւնն ամենայնիւ նպաստաւոր է այդ բանի համար:

Ի վերջոյ համագումար ժողովը որոշեց Կովկասում լեռնային ալպեան կայարաններ հիմնել, որպիսիք գոյութիւն ունին Զուիցերիայում, ուր զանազան բարձունքների գիւղա-կաթնատնտեսական ամէն տեսակ փորձեր են կատարւում: Որոշուեց այդ մտքով էլ խնդրամատոյց լինել երկրագործութեան մինիստրութեանը:

Մտադրութիւն կայ Կովկասի ալպեան կայարանում կաթնատնտեսութեան օրինակելի ագարակ հիմնելու: Այդտեղ տեղական եւ օտարերկրեայ կաթնատու զանազան ցեղի կենդանիների եւ նրանց տուած կաթի վրայ գիտնական մանրամասն փորձեր կը կատարուին: Այդտեղ պէտք է օրինակելի պանրագործարան հիմնուի բարձր տեսակի պանիրներով պատրաստելու համար: Նոյն տեղում պէտք է ուսումնարան հիմնուի վարպետ-պանրագործներ պատրաստելու համար: Վերջապէս, նոյն այդ ալպեան կայարանին կը յանձնարարուի գիտնականօրէն եւ գործնական կերպով ուսումնասիրել այն լեռնային ընդարձակ մարգագետինները, որոնք այժմ շահագործւում են հնադարեան եղանակով:

Երկրագործութեան մինիստրութիւնն այդ ծրագրին մեծ համակրանքով է վերաբերուել եւ վճռել է այդ ծրագիրն իրագործել: Արդէն սկսել են նախահաշիւ կազմել եւ մանրամասն մշակել Ռուսիխայում առաջին անգամ հիմնուելիք ալպեան կայարանի ծրագիրը: Այսպիսով յոյս կայ, որ Կովկասի մարգագետինների հարուստ գանձերը շուտով պիտի տան իրենց խոշոր արդիւնքները կաթնատնտեսութեան մէջ:

ԿԱՊՈՒՏՆ ՈՒ ԿԱՆԱՆՉԸ

Ատաբազարի կրթական վիճակին շուրջը յարուցուած բոլոր — մանաւանդ վերջերս անձնական կիրքերու երեսէն շեշտուած՝ — վէճերն ու պայքարները կրնան արդարանալի ըլլալ կամ ո՛չ:

Տեսնենք ուրեմն:

Ի՞նչ ճաշակը, է՞ն ճանճրացուցիչը եղանակներուն, միօրինակ ու անեւեւէջ ձայնն է: Երաժշտութեան մէջ ներդաշնակութիւնը իրարու հակառակ եւ տարբեր ձայներու խելացի բաղդատութիւնն է, ինչպէս ընկերութեան համար ալ տարակարծիք տարրերու մէջ որոշ նպատակի համար համերաշխութիւնը՝ յառաջդիմութիւնն իսկ է:

Բայց երաժշտութեան մէջ մաէսթրօ մը պէտք է արուեստին բոլոր նրբութիւններուն հմուտ՝ տարբեր եւ հակառակ ձայներով բաղհիւսուած անոյշ մեղեդի մը առաջ բերելու համար. եւ ընկերութեան մէջ ալ տարակարծիք մասերու որոշ նպատակի մը շուրջ համերաշխութիւնը գոյացնող մաէսթրօն ալ՝ ճշմարիտ գիտակցութիւնը ունենալն է իրենց շրջանին:

Կրթական խնդիրը մանաւանդ անոնցմէ է, որուն համար լաւ է բնա՛ւ չաշխատիլ քան թէ գէշ գործել, առանց գիտակցութեան գործել:

Կրթականին համար առ հասարակ ամէն քաղաքի կամ ժողովուրդի մէջ յանցանքը բաժանում չունի. սխալը այս կամ այն տարրերուն առանձինն չէ կարելի վերագրել. իրաւունքը հիններուն կամ նորերուն զատ չէ յատուկ:

Ըսի, ներդաշնակութիւն եւ յառաջդիմութիւն մէկ նպատակի, այն է դպրոցներու բարեկարգութեան շուրջ ամէն անձերու համերաշխ ու հաշտ ընթացքէն միայն կ'սկսում ունին: Ուրեմն քաղաքիս կրթական յառաջդիմութեան համար վերջերս մղուած պայքարները անարդարանալի են քանի որ փոխանակ հաշտ ընթացքի՝ գժտութիւնը շատցնող, տարակարծիքներու (հինի եւ նորի) մէջ խրամատը աւելի լայնցնելու հանգամանքը ունեցած են:

Եռանդը ինքնին օգտակար է եւ գովելի, այլ սակայն գործելու եղանակն է զոր չէ՛ կարելի գնահատել, քանի որ անգիտակից եռանդի մը դրօշմը կը կրէ:

Եւ հանրութիւնը՝ որ գործի մը հոգեբանութիւնը հասկնալէ եւ կարենալ ըմբռնելէ շատ հեռու է, կը սկսի վիճիլ ինքն իր մէջ գոյնին համար. ճիշդ Հըռովմայեցիներու մէջ երբեմն տեսնուած «կապոյտի ու կանանչի» կռիւը յիշեցնող վէճ մը՝ որ բնական է աւելի անձնականութիւններուն շրջանակին մէջ կը սեղմուի ու կ'անձկանայ երթալով:

Ատաբազար Դ.

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐԵՐ

Խաղամոլներու աշխարհէն. — Վիճակագրութիւնը աղուոր բան է, բայց իր եզրակացութիւնները անսխալ չեն ամէն ժամանակ: Ֆրանսայի մէջ վերջին անգամ կատարուած վիճակագրութիւնը խաղի թուղթերուն կը վերաբերի: Յայտնի է որ քանի մը տարիէ ի վեր մեծապէս աւելցուած են անոնց վրայ դրուած տուրքերը, կրկնապատկուելով ու եռապատկուելով յաջորդաբար: Բայց, հետաքրքրականը հոն է որ, տուրքերուն գումարը բարձրացած չէ այս պատճառով. մինչեւ իսկ կը գիտուի որ տարուէ տարի նուազում մը առաջ կու գայ: 1899ի առաջին վեցամսեային հասոյթը 1898ի նոյն ժամանակամիջոցի հասոյթէն ութսուն հազար ֆրանք պակաս եղած է: Իրաւ է որ, երկրին ընդհանուր պիւտճէի գումարին հետ բաղդատմամբ՝ մեծ կորուստ մը չէ ասիկա, բայց բաց մըն է միշտ եւ պէտք է պատճառը գտնել: Տուրքերու վարչութիւնը գտած ըլլալ կը կարծէ պատճառ մը, որ թէեւ ուշագրաւ՝ դժբաղդաբար չի համապատասխաներ իրականութեան: Կ'ըսուի արդարեւ որ, եթէ խաղի թուղթը սակաւ քանակութեամբ կը ծախուի անոր համար է որ խաղամոլութեան տենչը պակսելու վրայ է Ֆրանսայի, եւ մանաւանդ Բարիզի մէջ: Անանկ չէ սակայն: Տուրքերու վարչութիւնը միտքէն չէ անցուցած նուազ մխիթարական, բայց աւելի հաւանական պատճառ մը,—այսինքն թէ՝ խաղամոլները, ներկայ պարագային մէջ, գիտցած են հաշտեցնել իրենց մոլութիւնը իրենց շահուն հետ: Խաղի թուղթերուն տուրքը աւելցուելուն նպատակն էր նիւթապէս վնասել անոնց, որպէս զի հրաժարին խաղալէ, մինչդեռ իրենք հնարը գտան խոյս տալու այս հնարքէն. առաջուան չափ կը խաղան հիմակ ալ, միայն թէ... նոյն թուղթերով կը խաղան: Փոխանակ ամէն օր թղթածրար փոխելու, շաբթը մէկ անգամ կը փոխեն, այս կերպով խնայողութիւն մը ընելով իրենց վճարած տուրքին:

* * *

Մէկ միլիոնի կտակ մը բացուեցաւ այս օրերս: Կտակակատարն է Սիւալէ անուն ֆրանսացի մը, քանի մը ամիս առաջ մեռած, որ կը թողու,—նախ պզտիկ գումարներէն սկսելու համար,—5000 ֆր. Բաստէօրեան հաստատութեան, 10,000 ֆր. Կարմիր Խաչի ընկերութեան եւ նոյնքան՝ Նաւաբեկեալներու ապաստարար մարմնին: Յետոյ կու գան գիշերային ապաստանարան մը որ կը ստանայ 100,000 ֆր. եւ կոյրերու ու որբերու երկու հաստատութիւններ՝ 10,000ական ֆր.: Կտակին մեծագոյն բաժինը կը վիճակի Ռէյմս քաղաքին (մեռնողին ծննդավայրը հաւանաբար) որուն թողուած է 700,000 ֆր., 400,000ը՝ հիւանդանոցներուն, հաւասար մասերով, մանկանց պաշտպան ընկերութեան, գիշերային ապաստանարանին, 100,000ը թանգարանին՝ պատկերներու գնման համար, եւ 200,000ը աղբիւրի մը շինութեան համար: Պ. Սիւալէ կտակած է նաեւ զանազան գումարներ Բարիզի Սէն-Ժէռմէն արուարձանին, ուր ապրած էր քանի մը տարի. մասնաւորապէս 100 հազար ֆր. այդտեղի Ջրհանկիրներու խումբին:

* * *

Թատերական կեանքը սկսած է արդէն ոգեւորութիւն առնել Բարիզի մէջ, ու եւրոպական ուրիշ մայրաքաղաքներէ ալ լուրերը հետաքրքրական կը դառնան: Էլէօնորա Տուզէ, Իտալացւոց Սառա Պեռնարը, որ շարք մը ներկայացումներ տըւաւ Պերլինի մէջ, իր վերջին երեկոյթին այն տեսակ խանդավառ ընդունելութիւն մը գտեր է որուն նմանը հազուադէպ կերպով կը տեսնուի Գերմանիոյ մէջ: Այդ երեկոյթին հասոյթը եղած է 13,540 մարք (16,650 ֆր.), անհամար ծաղկեփունջերէ զատ որոնք բեմը կը ծածկէին: Երեք հարիւրէ աւելի հանդիսականներ մերժուեր են, բոլոր տեղերը գրաւուած ըլլալուն պատճառաւ:

—Իտալացի արուեստագիտուհիէն ոչ նուազ համակիր ընդունելութիւն գտաւ գերման հասարակութենէն՝ Տիկին Ռէժան, ֆրանսացի ծանօթ դերասանուհին, որ շարք մը ներկայացումներ տուաւ Պերլինի «Ռեզիտենց-Թէաթր» թատրոնին բեմին վրայ:

—Նիւ Եորքի մեծ թատրոններէն մէկուն բեմին վրայ իրական դրամ մը տեղի ունեցեր է, Շէքսփիրի մէկ թատերախաղին ներկայացման առթիւ, որ ողբերգական վերջաւորութիւն մը ունեցեր է: Գլխաւոր դերասանուհին, Օր. Ժիւլիա Մորիսըն, որ իր արուեստակից երիտասարդներէն Լէյտէնի դէմ ատելութիւն մը կը զգար, ներկայացման միջոցին րեւոլվէրի չորս հարուած պարպեր է անոր վրայ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ
ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Լօրտերու ժողովին մէջ երբ գահաճառին ուղերձին վրայ վիճաբանութիւն կը կատարուէր, ազատական Լորտ Քիմպըրլի, նախկին նախարար արտաքին գործոց, յայտարարեց թէ իր կուսակցութիւնը ոյժ պիտի տայ կառավարութեան ձեռք առած բոլոր միջոցներուն՝ Թրանսվալի դէմ պատերազմին մէջ։ Լորտ Սոլզպէրի յայտարարեց թէ Թրանսվալի կառավարութիւնը այն տեսակ ընթացք մը ունեցած է որ բնաւ չարդարանար, նոյն իսկ եթէ Անգլիոյ կողմէ գրգռուած ըլլար։ «Թրանսվալի կառավարութիւնը, յարեց Լորտ Սոլզպէրի, գրգռիչ պահանջումներ ուղղեց Անգլիոյ կառավարութեան և պէտք չգեց որ Անգլիոյ կառավարութիւնը բացատրութիւն տայ երկրին թէ ինչո՞ւ համար պատերազմական վիճակի մէջ կը գտնուի։ Կարելի չէ խորհիլ թէ խաղաղութիւնը տակաւին կրնայ պաշտպանուիլ, վասն զի Թրանսվալ անարգանք մը բրած է Անգլիոյ։ Անգլիոյ կառավարութիւնը պէտք է պնդէ հարաւային Ափրիկէի մէջ իր գերակշռութեանը և սպիտակ ցեղին բոլոր պատկանողներուն իրաւունքներուն վրայ։»

Լորտերու ժողովը միաձայնութեամբ ընդունեց ուղերձը։

Երեսփ. ժողովին մէջ, ուր նոյնպէս ուղերձին վրայ վիճաբանութիւն կը կատարուէր, Պ. Տիլոն առաջարկեց դիմումներ ընել՝ իրաւարարութեամբ կարգադրելու համար Թրանսվալի հետ եղած վէճը։ Ժողովը 54ի դէմ 322 ձայնով մերժեց այդ առաջարկութիւնը։ Երեսփ. ժողովին մէջ գանձային նախարար Պ. Պալֆուր կարդաց այն հրամանագիրը, որով պահեստի ու քաղաքապահ զօրքերը զէնքի տակ կը կոչուին։ Ուղերձին վիճաբանութեանը միջոցին Պ. Սթէնհոպ բանաձեւ մը ներկայացուց, որով չի հաւանիր Անգլիոյ կողմէ Թրանսվալի հետ կատարուած բանակցութեանց ձեւին։ Սըր Ուիլեըմ Հարքորթ խստիւ քննադատեց կառավարութեան ընթացքը՝ Թրանսվալի նկատմամբ։ Մեղադրեց կառավարութիւնը թէ չեղած է խաղաղութեան ճամբէն. բայց եզրակացուց յայտարարելով որ այդ դժբաղդ պատերազմին մէջ ոյժ պիտի տայ կառավարութեան։ Պատերազմական նախարարը ժողովին ներկայացուց ծրագիր մը, որով 35,000 զինուոր և տասը միլիոն անգլիական ոսկիի յաւելուածական վարկ մը կ'ուզէ։

Բրէթորիայէն երկուշաբթի օրուան թըւականով կը հեռագրեն թէ Թրանսվալի արեւմտեան սահմանագլուխին պոէր զինուորներու ընդհանուր հրամանատար Քրոնիէ զօրավարը կը ծանուցանէ որ Մաֆկոպի մէջ պոէր զինուորները սկսած են ռմբակոծել Մաֆէքինկը, ուր կը հրամայէ Պատէն Փօուէլ անգլիացի գնդապետը։

Լէտիսմայթէն կը հեռագրեն Մորնինկ Փոսթի թէ Պազութօնները ապստամբեր են Օրանժի անկախ պետութեան դէմ։

Թաունկի գրաւումը. — Բրէթորիայէն առջի օրուան թուականով ուղղուած հեռագիր մը նայելով, Պոէրները, առանց ընդդիմութեան հանդիպելու, գրաւեր են Թաունկ քաղաքը (Պէչուանալանտի մէջ) որ Վրիպուրկէն 40 մղոն դէպի հարաւ կը գտնուի, Մաֆեքինկ-Քիմպըրլիի երկաթուղիի գիծին վրայ։

Հերքում մը. — Աղեքսանդրիայէն չորեքշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը կը հերքէ այն լուրը թէ հարաւային Ափրիկէ զէնք ու ռազմամթերք տանող գերմանական Բայքեր շոգենաւը փար դըրուած ըլլայ։ Այդ շոգենաւը պատերազմը հրատարակուելէն առաջ ճամբայ ելած է և զէնքերը ու ռազմամթերքները, զըրկողին արտօնութեամբ, ցամաք հանուեր են։

«Տեյմս»ի Լոնտոնի թղթակիցը. — «Բրայէ Բանի ճակատամարտը բնաւ չէ վհատեցուցած Անգլիացիները որոնք արդէն գիտեն թէ պատերազմին սկիզբները կարգ մը ձախողուածներ և նոյն իսկ աղէտքներ պիտի ունենան։ Այն միակ վտանգը զոր Պոէրներուն յաջողութիւնը կրնայ ունենալ Անգլիացիներուն համար, սա է թէ Թրանսվալցիները եթէ կարեւոր յաղթանակ մը տանին, ասոր հետեւանքով բազմաթիւ ապստամբութիւններ պիտի ծագին անոնց։ Այդ պարագային մէջ՝ կացութիւնը ծանր հանգամանք մը պիտի ստանայ, վասն զի կրնայ ըլլալ որ Ամերիկայի անկախութեան պատերազմին ատենի դէպքերը կրկնուին Ափրիկէի մէջ։ Այդ պատահականութիւնը, սակայն, հիմա հաւանական չերեւար, թէեւ Պ. Քրիւկէր իր վերջնագրին մէջ ո՛չ միայն Պոէրներուն այլ ամբողջ հարաւային Ափրիկէի անունով խօսելով, կարծել տուած է թէ Ափրիկէ բնակող և հոլանտական ծագում ունեցողներուն միջեւ համաձայնութիւն մը կայ։ Մարդ դիւրաւ կը հաւատայ իր բաղձացածին. ուստի անկարելի չէ և նոյն իսկ հաւանական է որ Պ. Քրիւկէր իր բաղձանքները իրականութեան տեղ դըրած ըլլայ։ Դէշը ան է որ երբ Անգլիացիները պատրաստ ըլլան յարձակելու, շատ սուղի պիտի նստեցնեն՝ պատերազմին սկիզբները՝ Պոէրներուն ձեռք բերելիք յաջողութիւնները։ Անգլիացիները բնաւ վհատած պիտի չըլլան։ Անգլիացիները ամիսներէ ի վեր գրգռուած են ծայրայեղ ազգասէրներու ճառերէն ու յօդուածներէն և սուտ լուրերէն մամուլի մը որ ճարտարօրէն հրահանգուած է Շայլոքի պէս անոնց միսին կտորը չպահանջելու համար։ Երկու կամ երեք օրէ ի վեր լուրերը շատ քիչ են և միայն կառավարութեան թոյլ տուածները կը ստացուին հոս։ Ուրեմն հաւանական է թէ Պոէրներուն յաջողութիւնները մեղմացուցուին և Անգլիացիներուն չափազանցուին, որ ըսել է թէ հիմակուընէ վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ Անգլիոյ մէջ հրատարակուած հեռագիրները։»

Թրանսվալ եւ Հոլանտացիները. — Լա Հէյէն հետեւեալը կը գրեն Տէյմսի.

«Պոէրներուն կողմէ Անգլիոյ կառավարութեան ուղղուած վերջնագիրը հոս ոչ միայն անակնկալ մը չեղաւ, այլ նոյն իսկ կրնայ ըսուիլ թէ անհամբերութեամբ կը սպասէին անոր։ Ընդհանուր զայրոյթ մը կար Պոէրներուն դէմ թէ անտարբեր հանդիսատես կ'ըլլան Անգլիոյ պատրաստութիւններուն։ Թէեւ Լա Հէյի անգլիական դեսպանին միջամտութիւնը մինչեւ մէկ աստիճան կրցած է կեցնել դէպ ի Թրանսվալ կամաւորներու շարժումը, սակայն հանրային զգացումը գրգռած է։ Առանց հաշուելու Հոլանտացիներուն ազգական կապերը Պոէրներուն հետ, այս օր Հոլանտացիները այնչափ ազգականներ ու ազգակիցներ ունին հարաւափրիկեան Հանրապետութեան մէջ որ այդ պատերազմը գրեթէ ազգային պատերազմ մըն է։ Լրագիրները ընդարձակ մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն որոնք բոլոր խօսակցութիւններու առարկան կ'ըլլան և Անգլիոյ վրայ ալ շատ լաւ չեն խօսիր։ Բոլոր եկեղեցիներու և մասնաւոր ժողովներու մէջ աղօթքներ կ'ըլլան Թրանսվալի ի նպաստ։ Բրէթորիա հաստատուած Ամսթէրտամցի կին մը սապէս կը գրէ իր հօրը. —«Եթէ ժամանակը այսչափ տխուր չըլլար, պիտի ըսուէր թէ հոս զուարճանալու վրայ ենք։ Նշանառութեան ընկերութեան մը կեդրոնը դիմեցի։ Մենք կիներս ալ պատրաստ ենք հրացանի գործածութեան վարժուիլ, ինքզինքնիս պաշտպանելու համար Քեաֆիրներուն դէմ որոնք պատերազմի ատեն սովորութիւն ունին ապստամբելու, և աւելի կիներուն ու տղոց վրայ կը յարձակին։ Կը ցաւիմ ըսելու թէ չեմ կրնար մաուզերեան հրացան գործածել, վասն զի շատ ծանր է. մեղք որ չեմ կրնար, որովհետեւ այդ հրացանով կարելի է անընդհատ գնտակ արձակել։ Անոր տեղ կը գործածեմ աւելի թեթեւ քարապինա մը։ Տիկին Քլօֆ, նախագահին աղջիկը, առաջնակարգ նշան առնող մըն է։ Նշանառութեան ընկերութեան նախագահներն են Պ. Քրիւկէրի և Ժուպէռ զօրավարին կիները։» Այս նամակը քանի մը տեսակէտով շահեկան է. հանդարտ հաստատակամութիւն մը կը ցուցնէ որ մտածելու արժանի է։»

Գերմանիա եւ Թրանսվալ. — Պէրլինէն կը հեռագրեն թէ Գերմանիոյ կայսեր Անգլիա կատարելիք ուղեւորութիւնը յետաձգուած է անպայման կերպով։ Այս փոփոխութեան պատճառ կը համարուին Թրանսվալի դէպքերը։

—Ֆրանքֆուրթեր Զայթունկ յօդուածի մը մէջ կ'ըսէ թէ Գերմանիա կատարելապէս չէզոք դիրք մը բռնելէ զատ ուրիշ բան մը չի կրնար ընել, վասն զի Ճէյմսընի արշաւանքին ատեն Գերմանիա փորձով տեսաւ թէ ո՛չ Ֆրանսա և ոչ ալ Ռուսիա պատրաստ են իրեն հետ միջամտելու։ Կը կարծուի սակայն թէ Գերմանիա չէզոք մնալով հանդերձ ոյժ պիտի տայ այն դիմումներուն զորս գերմանական սեղանաւորական մեծ հաստատութիւններ պիտի ընեն՝ հանքային շրջանակներու մէջ իրենց շահերը պաշտպանելու համար։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԹԵՐԹԵՐՈՒՆ մէջ երկուշաբթի օրուան թուականով հետեւեալ տեղեկութիւնները հրատարակուած են.

Նիւքէսըլի գրաւմանը վրայ Լոնտոնի թերթերը նորագոյն տեղեկութիւններ կը հաղորդեն։ Պոէրները ուրբաթ իրիկուն երեկոյեան ժամ 6ին գրաւեցին քաղաքը, ուր չորս Անգլիացի միայն մնացած էին։ Պոէրները անմիջապէս ուտելիք եւ ձիերուն համար խոտ գնեցին, դրամը կանխիկ վճարելով։ Պոէրները շատ նեղուած կ'երեւային վերջին օրերու անձրեւներէն։ Նիւքէսըլը գրաւող զօրախումբը 1500 հոգիէ կը բաղկանայ՝ հրամանատարութեամբ Վիլիէօնի։ Ասոնց մէջ կայ նաեւ գերման կամաւորներու խումբը որուն հրամանատարն է Շիլ գնդապետը։ Ժուպէռ զօրավարը բանակին մեծ մասին հետ Լէնկս-Նէք կը գտնուի։ Պոէրներու յառաջապահները գրաւեցին Տաննաու, Կլէնքօէն տասը մղոն դէպի հիւսիս։

—Բրէթորիայի գերման հիւպատոսը յայտարարութիւն մը հրատարակեց թէ այն ամէն գերման հպատակները որոնք գործօն մասնակցութիւն մը ունենան Անգլիոյ դէմ մղուած պատերազմին, պիտի կորսնցնեն իրենց գերման քաղաքացիի իրաւունքները։

—Թրանսվալի իտալական գաղթականութիւնը բացարձակապէս չէզոք պիտի մնայ։

—Նաթալի ընդհանուր հրամանատար Հուայթ զօրավարին զօրախումբը ուրբաթ առտու Աքթոնհոմսի մէջ բուռն ընդհարում մը ունեցաւ Հարրիսմիթէն եկող Պոէրներուն հետ։ Աքթոնհոմս ութ մղոն հեռու կը գտնուի Լէտիսմիթէն։ Անգլիացիները չկրնալով դէմ դնել Պոէրներու յարձակումին, պարտաւորուեցան Լէտիսմիթ վերադառնալ։ Պոէրները կիրճին բերանը ամրոցներ շինած են, որով Հուայթ զօրավարը առ այժմ չի կրնար յարձակում մը ընել անոնց վրայ։ Պոէրները գրաւած են Լէտիսմիթի շրջակայքը։ Հարաւային կողմէն զօրավար Եան Քոքի զօրախումբը պաշարած է Ինֆանկանի շրջակայքը։ Արեւելեան կողմէն ալ Պոէրները մինչեւ Կլէնքօէ զինուորական մեծ ոյժ մը համախմբած են։ Սիմընս զօրավարը որ Կլէնքօէի անգլիական զինուորներուն հրամանատարն է, վախնալով որ Պոէրները բուռն յարձակում մը ընեն իր վրայ, օգնութիւն ուզեց Հուայթ զօրավարէն որ իռլանտական զօրախումբ մը ղրկեց հոն։ Արեւմտեան կողմը Պոէրներ գրաւած են երկաթուղիի բոլոր գիծերը։ Կը յուսացուի որ Պոէրները ընդհանուր յարձակում մը ընեն Նաթալի վրայ։ Թրանսվալի զինուորները միշտ զգուշութեամբ կը վարուին և իրենց գրաւած տեղերը կ'ամրացնեն, Անգլիացիներուն յարձակմանը դէմ դնելու համար։ Պոէրները որոշած են պատերազմի դաշտին հարաւային կողմէն յարձակում մը ընել՝ ռազմագիտական կանոններու համաձայն։ Քրոնիէ զօրավարը գրաւեր է Մաֆէքինկը, թէեւ ուրիշ զրոյցի մը նայելով անգլիական հրամանատար Պատէն Փօուէլ ետ մղած ըլլայ Պոէրները։

—Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Կարիպալտիի կուսակիցները կամաւորներու խումբ մը կազմելով Թրանսվալ պիտի երթան, Պոէրներուն օգնելու համար։

—Բեդերսպուրկ գտնուող Հոլանտացիները հանգանակութեան մը ձեռնարկած են ի նպաստ Պոէրներուն։ Երեսուն Հոլանտացի ալ հարաւային Ափրիկէ պիտի երթան պատերազմին մասնակցելու համար։

—Լոնտոնի պատերազմական պաշտօնարանին մէջ արտասովոր գործունէութիւն մը կը տիրէ։ Պատերազմական նախարար Լորտ Լանստաուն, սպարապետ Լորտ Ուոլզլի և խորհրդական Պ. Ուինտէմ ամէն օր երկար խորհրդակցութիւններ կը կատարեն։ Նոյն նախարարութեան ելմտական տեսուչ Պ. Բոուէլ Ուիլեըմս, որ պատերազմի համար հարկ եղած գնումներով կը զբաղի, գիշեր ցորեկ կ'աշխատի։ Պահեստի զօրքերը ամէն կողմէ Օլտըրշոթ կը հասնին, ուր մեծ ոգեւորութիւն մը կայ։ Ասոնց ամէնքն ալ սպառազինուած են զարմանալի արագութեամբ և կանոնաւորութեամբ։ Այդ պահեստիները մասնաւոր տասնըհինգ կառախումբերով Սաութէմփթըն պիտի երթան և անկէ Կորթա, Մալթա, Նուպիա ու Կասքոն խոշոր շոգենաւերով հարաւային Ափրիկէ պիտի փոխադրուին։ Զինագործարանները հրահանգ ստացան 40,000 հրացան շինել որոնք հարաւային Ափրիկէ ղրկուածներուն տեղ պիտի դրուին մթերանոցներուն մէջ։

—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը լուր առաւ թէ Նաթալի մէջ անգլիական զինուորներուն և Պոէրներուն միջեւ եղած ընդհարումները փոքր կռիւներ են և տակաւին ճակատ առ ճակատ վճռական պատերազմ մը տեղի ունեցած չէ։

—Տրնտիի մէջ Պոէրները և Անգլիացիներու յառաջապահները ընդհարում ունենալով, Անգլիացիները ետ քաշուեցան։ Պոէրները գրաւեցին Տրնտին և աւերակեցին Վան Ռէէնէնի կիրճին և Զարլըթաունի ու Լէտիսմիթի միջեւ եղած հեռագրական թելերը. այդ պատճառով դժուար կ'ըլլայ լուր առնել նոյն տեղերէն։

—Բիէթըրմարիցպուրկէն (Նաթալ) կը հեռագրեն թէ տեղական կառավարութիւնը պատերազմին սկսած ըլլալը պաշտօնապէս ծանուցանելով, յայտարարեր է նաեւ թէ անգլիական հպատակները պէտք է յարգեն իրենց պարտականութիւնը առ Վիքթորիա թագուհին. նաեւ յարաբերութիւն չունենան Թրանսվալի ու Օրանժի հետ։

—Քիմպըրլիի ճակատամարտին վրայ տակաւին ստոյգ տեղեկութիւն մը առնուած չէ. սակայն տեղւոյն ժողովուրդը մեծ մտահոգութեան մէջ կը գտնուի։ Քիմպըրլիէն 15 մղոն հեռուն գտնուած ջրամբարները թէեւ գոցուած են, սակայն քաղաքին մօտ պէտք եղածին չափ ջուր կայ։

—Եօհաննէսպուրկի մէջ հիմա երեք հարիւր անգլիական հպատակներ կան։ Պատերազմը եթէ քանի մը ամիս տեւէ, սով երեւան պիտի գայ։

—Լոնտոնի մէջ երկուշաբթի օրը Կապոյտ Տետրակ մը հրատարակուեցաւ որ կը պարունակէ սեպտ. 8էն մինչեւ հոկտ. 12 փոխանակուած հեռագիրները՝ Թրանսվալի խնդրին համար։

—Պրիւքսէլի մէջ հանգանակութիւն կը կատարուի ի նպաստ Պոէրներուն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՃԱՌԸ. — Համպուրկի քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ առջի օրը սեղան մը տրուեցաւ գերմանական նոր զրահաւորի մը ծովը իջեցուելուն առթիւ։ Վիլհէլմ կայսրը բաժակաճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ անհրաժեշտ է նաւային զօրութիւնը աւելցնել, օտար երկիրներու մէջ գերմանական շահերը պաշտպանելու համար։ Վիլհէլմ Բ. յարեց թէ իր կայսրութեան առաջին ութ տարիներուն մէջ նաւատորմը աւելցնելու առաջարկութիւնները եթէ մերժուած չըլլային, Գերմանիա ուրիշ կերպով պիտի կրնար պաշտպանել իր անդրատլանտեան շահերը։ «Իմ և կառավարութեան գործերը, յարեց կայսրը, այն ատեն կարելի է գլուխ հանել, եթէ գերման ժողովուրդը հրաժարի ներքին պառակտումներէ և միանայ կայսեր շուրջը։»

ՍԵՐՊԻՈՅ Երեսփ. ժողովը ընդունեց երեքուկէս միլիոն ֆր. ի յաւելուածական վարկ մը բանակին համար։ Ժողովին նիստերը յետաձգուեցան մինչեւ դեկտ. 30։

ՀԵՐՔՈՒՄ ՄԸ. — Վիէննական թերթ մը կը հերքէ այն լուրը թէ Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքհերցոգը պիտի ամուսնանայ իշխանական գերդաստանի չպատկանող օրիորդի մը հետ։

ԲՐԱԿԱՅԻ ՄԷՋ ՑՈՅՑԵՐ. — Երեքշաբթի իրիկուն Չեխերը ցոյց մը կազմակերպեցին լեզուներու հրամանագրին ջնջմանը դէմ։ Ոստիկանութիւնը ցրուեց ամբոխը և երկու հոգի ձերբակալեց։ Չորեքշաբթի իրիկուն նոր հաւաքումներ եղան։ Հազարաւոր անձեր համախմբուեցան Վէնէզլաւի հրապարակին վրայ։ Զանազան աղաղակներ լսուեցան։ Երեք վաշտ միջամտելով ամբոխը քշեցին մինչեւ Քէօնիկլիխէ Վէյնպէրկէ։ Չորս հոգի վիրաւորուեցան։ Ամբոխը Գերմանացիներու սեփական երկու տուներու պատուհանները կոտրեց։ Ոստիկանութիւնը նորէն միջամտեց և տասնըմէկ հոգի ձերբակալեց։

ԱՐԹՈՆ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ. — Հանրապետութեան նախագահը ստորագրեց հրամանագիր մը որով ներում կը շնորհուի Արթոնի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ. — Աւստրիոյ կառավարութեան կողմէ Խորհրդարանին ներկայացուած օրինագիծերուն մէջ կայ հատ մը որ կ'առաջարկէ ջնջել լրագիրներու և օրացոյցերու դրոշմաթուղթերը։

—Երեսփ. ժողովին մէջ նախարարապետ Քլարի կոմսը պարզեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը։ Յայտարարեց թէ կառավարութիւնը կը յուսայ որ Խորհրդարանին անդամները, նկատողութեան առնելով տագնապալից կացութիւնը, պիտի գնահատեն իր անկեղծ մտադրութիւնները և ոյժ պիտի տան իր ջանքերուն՝ Խորհրդարանի սովորական կանոնաւոր վիճակը վերահաստատելու համար։ «Կառավարութիւնը, յարեց նախարարապետը, կը խնդրէ բոլոր կուսակցութիւններէն նուիրել իրենց աջակցութիւնը, որպէս զի խորհրդարանական վիճաբանութիւնները խռովութիւններէ ազատ ըլլան, վէճերուն համար հաշտարար կարգադրութիւն մը պատրաստուի և ազգային խաղաղութիւնը վերահաստատուի։ Կառավարութիւնը մտադիր չէ պահել իրաց այն կացութիւնը որ առաջ եկած է լեզուներու հրամանագիրներուն ջնջուելէն։ Կ'ուզէ այդ գործերը աւելի օրինաւոր ճամբով լուծել։»

—Երեսփ. ժողովը չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ ատենապետ վերընտրեց տոքթ. Ֆուքսը, ժողովրդական կաթոլիկ կուսակցութենէն։

—Նախարարապետ Քլարի կոմսը երբ իր կառավարութեան յայտարարութիւնը կը կարդար Երեսփ. ժողովին մէջ, քանի մը անգամ ընդմիջուեցաւ երիտասարդ Չեխերուն կողմէ։ Այդ ընդմիջումները զայրոյթ առաջ բերին։ Ժողովը ընդունեց կառավարութեան յայտարարութեանց վրայ վիճաբանելու առաջարկութիւնը։

—Աւագաց ժողովին մէջ ծափահարութիւններով ողջունուեցան կառավարութեան յայտարարութիւնները։

ՍՊԱՆԻԱ. — Շաբաթ օրը Բարիզի մէջ զրոյց եղած էր թէ Մատրիտի մէջ նախարարական տագնապ մը հաւանական կը նկատուի և առաջ պիտի գայ դատական նախարարին կողմէ որ Քաթալոնիացի է։ Ասիկայ կ'ուզէ տալ Պարսէլոնայի բնակիչներուն խնդրած մասնակի բարենորոգումները, մինչդեռ միւս նախարարները բացարձակապէս կը հակառակին։ Խնդիրը սա է թէ Պարսէլոնայի ճարտարարուեստի ընկերակցութիւնը կ'ուզէ մինչեւ մէկ աստիճան ազատ ըլլալ տուրքերը գանձելու գործին մէջ։ Սպանիոյ նախարարաց Խորհուրդը, շաբաթ օրուան նիստին մէջ, տեղեկութիւններ ստացաւ Քաթալոնիայէն, բայց տակաւին նախարարները կարեւոր վճռում մը չըրին և թէ ինչ որ ալ ըլլայ, նախարարական տագնապ մը հաւանական չի նկատուիր։ Պարսէլոնայի մէջ բարեկարգութիւնը գրեթէ վերահաստատուեցաւ. ոստիկանութիւնը ձերբակալեց այն ուսանողները որոնք փողոցներուն մէջ նախարարութիւնը կը քննադատէին հրապարակաւ։ Քամբոս մարեշալը այդ տեղի զինուորական հրամանատար կարգելու մասին ալ եւս բան մը չըսուիր։ Խորհրդարանի նստաշրջանը երբ բացուի, նախարարները պիտի ներկայացնեն ելմտացոյցին ծրագիրը որ պիտի պարունակէ որոշուած նոր խնայողութիւնները։

ՍԱՄՈԱ. — Կ'ըսուի թէ Սամոայի խնդրին առթիւ անգլօ-գերման համաձայնութիւնը լաւ ճամբու մէջ է և սա հիմերու վրայ պիտի հաստատուի. Անգլիա պիտի ստանայ գլխաւոր կղզին՝ Ուբոլուն և Գերմանիա ալ ուրիշ փոխզիջումներ։ Նորտ Տօյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ սակայն կը հերքէ այս լուրը ըսելով որ ձեռընհաս շրջանակներուն մէջ Սամոայի խնդրին նկատմամբ ընթացքի փոփոխութիւն մը չէ եղած։

ՖԻԼԻՓՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ. — Օթիս զօրավարը կը հեռագրէ Ուաշինկթընի թէ Շինուան զօրավարին շարժումը բոլորովին յաջողած է։ Ապստամբները թէ՛ մարդու և թէ ինչքի մեծամեծ կորուստներ ունեցեր են։ Ֆիլիպպեանց բնիկներէն 200 հոգի մեռեր, 400 հոգի վիրաւորուեր և անոնց պաշարներն ալ փճացեր են։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. — Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ պարսիկ կառավարութեան յայտնած փափաքին վրայ, ռուս գնդապետ Պօրիսով ընդհանուր մարզիչ կարգուեր է Պարսկաստանի հեծելազօրքերուն որոնք ռուսական Խազախներու ձեւին պիտի վերածուին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Հանքոուէն Բէքին երկարելիք երկաթուղիին շինութեանը [illegible] Ֆրանսացիներ ու Պելճիքացիներ միասին կ'աշխատին։ Տեղացիները և մանաւանդ կառավարական պաշտօնեաները անհաւատալի քաղաքավարութեամբ մը կը վարուին անոնց հետ։ Այդ գիծին ամէնէն դժուար կէտը չորրորդ մասը պիտի ըլլայ, վասն զի շատ լեռնոտ տեղերէ պիտի անցնի։ 355 մեթր երկայնութեամբ թունել մը և բազմաթիւ կամուրջներ պիտի շինուին։ Երկաթեայ գիծերու զետեղումը արդէն սկսած է։ Երկրորդ ու երրորդ մասերն ալ որոնք չորրորդին չափ դժուարութիւններ չունին, միեւնոյն ատեն պիտի սկսին շինուիլ։

ԺԱՆՏԱԽՏ. — Պոմպէյէն անցեալ շաբթու Բլիմութ հասած անգլիական շոգենաւին հնոցապաններէն մէկը այսուցաւոր ժանտախտէ վարակուած է եղեր։ Անմիջապէս հիւանդանոց տարուեր է։ Շոգենաւին մէջ գտնուող միւս անձերուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ՇՈԳԵՆԱՒԻ ՀՐԴԵՀ. — Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ Նուլմէկ-Սթար շոգենաւը, վաթսուն ուղեւորով Պրայզրորթէն Նիւ Եորք գացած ատեն, մէջէն հրդեհ ծագելով այրեր է։ Եօթը նաւաստի և ուղեւոր մը խեղդուեր են։

ԿՈՂՈՊՏՈՒԱԾ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԸ. — Շիքակոյի մօտ երկաթուղիի կառախումբ մը շաբաթ գիշեր յարձակում կրեր է դիմակաւոր աւազակներու կողմէ որոնք հինգ հազար անգլիական ոսկիի չափ գումար մը յափշտակեր են։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պիթլիսի կուսակալի օգնական Անտօն էֆ. ի և Եզրումայ մաքսային տեսուչ Շէվքէթ էֆ. ի։ Սալիսէի աստիճան՝ Դըմիթրիոյ Սախարովին վարչական Խորհուրդին նախագահ Զէխի էֆ. ի և անդամ Աւրամ Բօշէն էֆ. ի։

—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Ռէժիի վարչութեան պահապաններու ընդհանուր քննիչ Էմին էֆ. ի։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Թաղապետութեան Ե. շրջանակին (Ենի-քէօյ) տնօրէն Եուսուֆ պէյի։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ Միլքիէ վարժարանին ներքին տեսուչ Սամըզ պէյի։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Սուլթանիէ վարժարանին ներքին տեսուչ Քլավաս էֆ. ի։

—Բ. կարգի Շէֆգաթ՝ Պետական Խորհուրդին անդամ Պէշրի պէյի կնոջը։

—Արհեստից շքադրամ՝ Ֆէնէրի յոյն աղջկանց Եռաքիմեան վարժարանին ուսանողուհիներէն Գարաֆէբլիի մեծապատուին եղբօրը աղջկան՝ Օր. Մարիքա Լավրուլոյի։

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ ձմեռը, առտու իրիկուն, թէյ տրուի զինուորներուն։ Կայս. սոյն Իրատէն հաղորդուեցաւ Սպարապետի Դրան։

ԱԽԼԱԹԻ ՄԷՋ ՈՂՈՂՈՒՄ. — Պիթլիսի կուսակալութիւնը հեռագրած է թէ հոկտ. 1ի գիշերը հեղեղանման անձրեւ տեղալով, Ախլաթի Թունուս թաղը, որ ութսուն տուն կը պարունակէ, ողողուեր է։ Շէնքերը թէեւ բաւական վնասուեր են, սակայն բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չէ պատահեր։ Բացը մնացած ժողովուրդը յարմար տեղեր պատսպարուեր է։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ կառախումբը երէկ առտու մայրաքաղաքս բերաւ երեք ձի որոնք Ֆրանսայի ասպաստաններուն մէջ հասցուած են, և զորս ֆրանսական կառավարութիւնը նուիրած է Վեհ. Սուլթանին։ Այդ ձիերը տարուեցան կայս. ասպաստանը։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ. — Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Վեհ. Սուլթանը հրամայած է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելով թոյլ չտալ որ ձմեռուան մէջ փայտի եւ ածուխի գիները բարձրանան։ Կայս. կառավարութիւնը, կայս. այդ Իրատէին համաձայն, հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է որով ձմեռը փայտ և ածուխ չափաւոր գիներով պիտի ծախուին։ Անցեալ մարտէն մինչեւ յուլիսի վերջը մայրաքաղաքս բերուած են 32 միլիոն օխա ածուխ և 342 միլիոն չէքի փայտ։ Ձեռնհաս պաշտօնատանը ածուխ և փայտ արտադրող տեղերը հրահանգ ղրկած է որպէս զի վերոգրեալ քանակութեամբ նորէն փայտ և ածուխ ղրկուին հոս։ Հրահանգ տրուած է նաեւ Սէլանիկի, Էտիրնէի, Իզմիտի և Գասթէմօնիի անտառաց քննիչներուն որ հարկ եղած դիւրութիւնները ընծայուին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Հայտար Փաշայի մէջ կառուցուող բժշկական վարժարանին յարակից ախտաբանական հիւանդանոցները բժշկական նոր կանոններու համաձայն շինուին։

Բ. ԴՈՒՌԸ նկատելով որ Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնը որոշած է գնել վառօդարանին պահպանութեան շըրջանակին մէջ գտնուած բանջարեղինաց չորս պարտէզ, 29 արտ և այգի մը, հարցուց Քաղաքապետութեան թէ ատոնք քանի ղրուշով կարելի է գնել։

ԱՅՏԸՆԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ. — Իզմիրէն երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ ցնցումները կը շարունակուին նախապէս պատմուած տեղին արեւմտեան կողմի գիւղաքաղաքներուն և գիւղերուն մէջ։ Իզմիրի մէջ երեքշաբթի իրիկուն հինգ անգամ ցնցումներ զգացուեր են։ Ժողովուրդը սարսափահար փողոց ելեր է։

—Այտընի կուսակալը որ երկրաշարժին արկածեալ վայրերը երկրորդ պտոյտ մը կատարած էր, Իզմիր վերադարձեր է։ Իզմիրի արուարձաններուն մէջ ալ կիները յանձնաժողովներ կազմած են արկածեալներուն հագուստ հայթայթելու համար։ Իզմիրի մէջ իսլամ կիները այդ նպատակով յանձնաժողով մը կազմած են։ Անգլիացի Պ. Ուիթըլ՝ Սէրայքէօյ գացեր է հարիւր գործաւորներով։ Իզմիր հասած վիրաւոր իսլամ մը ու կին մը անգլիական հիւանդանոցը տարուեր են, ուր տասներկու ուրիշ վիրաւորներ ալ կը դարմանուին և բաւական ապաքինած են։

—Իզմիրի աւստրիական հիւպատոսը իր կառավարութեան անունով հազար ֆր. ի նպաստ մը յանձնած է։ Պրունապատի Անգլիացիները յիսուն վերմակ ղրկած են արկածեալներուն։ Այտընի երկաթուղիին վարչական Խորհուրդին նախագահը պտոյտ մը կը կատարէ արկածեալ վայրերը։

—Տէյիրմէնտիքի, Պալաթճըքի և Այասուլուկի մէջ երկուշաբթի օրը նորէն ցնցումներ զգացուեր են։

—Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 1,185,076 ղրուշի։ Տրապիզոնէն ութերորդ անգամ ըլլալով հինգ հարիւր ոսկի ղրկուեցաւ։

—Քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովը հարիւր հազար կտոր ատաղձ պիտի ղրկէ երկրաշարժէն վնասուած տեղերը։

—Յանձնաժողովը 14,000 ոսկիի նըպաստի տոմսեր պատրաստել տուաւ։ Գասթէմօնիէն 18,000 ղրուշ ղրկուեցաւ և Պոլսէն 5700։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ աւստրիական դեսպան Պառոն ֆոն Քալիչէ Կոէրցէն Վիէննա դարձեր է։

ԻԶՄԻՐԻ ֆրանսական հիւպատոսին նախաձեռնութեամբ՝ տեղւոյն ֆրանսական գաղթականութիւնը պարահանդէս մը պիտի տայ ի պատիւ Միջերկրականի ֆրանսական նաւաբաժնին սպաներուն։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ առողջապահական ընդհանուր տեսուչ Ռոժէրս փաշայի հրաժարականը ընդունուեր և անոր յաջորդ կարգուեր է Բինշինկ պէյ։

ՔՈԼԵՐԱՆ ՊԱՍՐԱՅԻ ՄԷՋ. — Պասրայի կուսակալութիւնը հեռագրած է Մեծ-Եպարքոսին թէ երկուշաբթի օրուան ժամ 10էն մինչեւ երեքշաբթի ժամ 10, Պասրայի մէջ քոլերայէ դէպք չէ պատահեր։

—Առողջապահական վարչութիւնը շըրջաբերական-հեռագրով մը ծանոյց ամէն կողմ թէ Պասրայէն պարկի կամ փսիաթի մէջ բերուած արմաւները պիտի ընդունուին. իսկ տիկի մէջ դրուածները պիտի մերժուին։

—Երեքշաբթիէն մինչեւ չորեքշաբթի Պասրայի մէջ քոլերայէ երկու դէպք պատահեր են և առաջուընէ բռնուածներէն մէկը մեռեր է։

ԻՆԷՕԼԻԻ մէջ (Սեւ ծով) անցեալ օր տեղացած յորդահոս անձրեւէն Գօզլը գետակը յորդելով շրջակայ պարտէզները, ախոռները և աղիւսի գործարան մը ողողուեր են։ Երկաթուղիի գիծը 140 մեթրի չափ տեղ աւրուեր է։ Բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չէ պատահած։

ՊԱՂՏԱՏԻ Մէհմուտիէ գիւղաքաղաքին մէջ Ավիտին և Ճերպան ցեղերուն միջեւ եղած թշնամութիւնը վերցուելով հաշտութիւն գոյացեր, երկու կողմէն ստորագրութիւն առնուեր և անդորրութիւնը վերահաստատուեր է։ Այդ առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

ՊԱՐՍԻՑ Մուզաֆֆէրէտտին Շահին ծննդեան տարեդարձին առթիւ այսօր շնորհաւորական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին Պարսից դեսպանատան մէջ։ Իրիկուան, դեսպանատունը պիտի լուսազարդուի և դեսպան Միրզա Մահմուտ խան սեղան մը պիտի տայ իր պաշտօնէութեան և պարսիկ գաղթականութեան երեւելիներուն։

ՓՈԹՈՐԻԿԸ. — Սեւ ծովէն առնուած լուրերու նայելով երկու օրէ ի վեր փոթորիկ կը տիրէ։ Հելլենական եռակայմ մը, որ ատաղձ բեռցած Կալացէն կու գար, չորեքշաբթի օրը, Ռումէլիի Գարապուրունին մօտ փոթորիկին սաստկութենէն ու մշուշին թանձրութենէն վտանգաւոր վիճակի մէջ մնացեր է։ Նաւապետը ու նաւաստիները ազատարար խումբին կողմէ ազատուեր են։ Նաւը երէկ առտու ցամաք ինկեր է։

ՀԱԼՔԱԼԸԻ երկրագործական վարժարանին Տօքթօրայի քննութիւնները վաղը պիտի կատարուին։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Խտիւ Աբպաս փաշա որ հոկտ. 3ին Եգիպտոս պիտի դառնար, յետոյ որոշեր է մինչեւ Նոյեմբեր Հռոտոս մնալ, վասն զի շատ սիրած է այդ կղզին, ուր երկու ամիսէ ի վեր կը գտնուի նաեւ իր ամուսինը։ Հռոտոսի Նաւահանգիստին մէջ կը սպասեն Էլ-Մահրուսա և Սաֆա-էլ-Պահր զբօսանաւերը։ Խտիւին մայրը, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, նոյեմբերին Եգիպտոս պիտի դառնայ։

ՍԻՆՈՊԻ նախկին կառավարիչ Ֆայիգ պէյ 2860 ղրուշ ամսաթոշակով հանգստեան կոչուեցաւ։

Պ. ՄՈՒՆԷ ՍՈՒԼԼԻ, առջի օրը, ֆրանսական դեսպանին հետ, այցելեց կայս. Թանգարանը։

ՆԻՍԻ ԵՒ ԹՈՒԼՈՆԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Գալֆաեան Միհրան էֆ. երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Երեսուն տնուոր 230 իսլամ գաղթականներ երէկ Վառնայէն մայրաքաղաքս եկան։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարար Զիւհտի փաշա հիւանդ ըլլալով երէկ չկրցաւ իր պաշտօնատեղին երթալ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ.— Հասան էֆ. անուն մարդ մը, ինչպէս ծանուցինք, Մախսուսէի վարչութեան համար 80,000 ոսկիի հասոյթ մը ապահովցնելով զանազան առաջարկութիւններ ըրած էր։ Արդ, Ծովային Խորհուրդը ընդունած է Հասան էֆ.ի ներկայացուցած ծրագիրը։ Հասան էֆ. հարկ եղած երաշխաւորութիւնը տուած ըլլալով, Կ. Պոլսոյ ընդհանուր գործակալ կարգուած է։

ՄԱՏՐԻՏԻ օսմ. նախորդ դեսպան Ֆէրիտուն պէյ երէկ Բարիզէն մայրաքաղաքս եկաւ։

ԿՐԷՏԷԻ ԿԱՐՕՏԵԱԼՆԵՐԸ.— Պրուսայի նահանգին մէջ հաւաքուած 3800 ղրուշը որ անասուններ մորթելու տուրքէն գոյացած է, մայրաքաղաքս ղրկուեցաւ իբրեւ նպաստ Կրէտէի կարօտեալներուն։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ Զիխնա գաւառակին մէջ ձերբակալուեր է աւազակներու խումբ մը որուն պետն է Թանաշ։ Քիչ ետքը անոնց համախոհներն ալ ձեռք անցուեր են։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ ծխախոտի Ռէժիին օգոստոս ամսուան հասոյթը եղած է 190 հազար ղրուշ։

—Պրուսայի Թաւշանլը գիւղէն քաղաք գացող մարդ մը ցուրտին սաստկութենէն սառեր է։ Այդ կողմերը հաւեր և ուրիշ անասուններ ալ զոհ գացած են ցուրտին սաստկութեանը։

ՔՈՒՊԱՅԻ ՕՍՄ. ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐԸ.— Օսմ. կառավարութիւնը գրեց Մ. Նահանգաց կառավարութեան որ Քուպայի օսմ. հիւպատոսներուն պաշտօնը վաւերանայ և անոնց դիւրութիւններ ընծայուին։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Սկիւտարի նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Նազըմ պէյ առջի գիշերը յանկարծամահ եղաւ։

ՈՍԿԵՂՋԻՒՐԻ 9 թիւ շոգենաւը, առջի իրիկունը ժամ 12ին, Ֆէնէրի առջեւ ընկղմեց մակոյկ մը որուն մէջ կը գտնուէին Ճիպալիի Ռէժիի գործարանէն հրեայ ութ աղջիկ և Խասգեղցի յոյն երիտասարդ մը։ Մօտը գտնուած ուրիշ մակոյկներ հասնելով, բացի մակուկավարէն, ամէնքն ալ ազատեցին։

ՄԷՍԱԺԷՐԻԻ Օրէնօք շոգենաւը երէկ իրիկուն Ղալաթիոյ քարափէն ճամբայ ելլելու միջոցին հոսանքէն բռնուելով ինկաւ Այնալը Գավագ պահականաւին վրայ, որուն քիչ մը վնաս հասցուց։

ՊԻԹ ԲԱԶԱՐԻ մէջ, երէկ, Ռումէլի Գաւագցի Եէքթա անուն մարդ մը իր ռէվոլվէրը ծախելու համար երբ մուշտերիի մը կը յանձնէր, հրազէնը կրակ առաւ, սակայն գնդակը պատին մէջ մխուեցաւ, առանց վտանգաւոր հետեւանքի մը։

ԴԻԱԿՆԵՐ.— Սեւ ծովի բերնին մօտ Թէլլի Թապիայի առջեւ, չորեքշաբթի օրը գտնուեր է դիակը իսլամի մը որ ծովուն մէջ խեղդուած էր։ Նոյն օրը Գալէնտէրի առջեւ քրիստոնեայի դիակ մը գտնուեր է, երէկ ալ Եէնիքէօյի առջեւ երկու դիակներ։ Ասոնք նաւազներն են այն նաւերուն որոնք անցեալ շաբթուան փոթորիկին ընկղմեցան։

ԿՈՒՐՁԻ Ընկերութեան մէկ շոգենաւը Սեւ ծովէն հոս գալու միջոցին փոթորկի բռնուեր է։ Ուղեւորներէն Աիշէ անուն կին մը վախէն շուարեր և երկու տարեկան աղջկանը վրայ պառկելով անոր մահուանը պատճառ եղեր է։

ԶԱՊԷԼ ՏՕՆԷԼԵԱՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ
Բ. ԳԻՐՔ

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառներուն քով, 4 ղրուշի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր, ժամը 8 ին, Կայս. Պալատ գնաց։

* * *

Կ'իմանանք թէ Ն. Սրբազնութիւնը վաղը այցելութիւն պիտի տայ Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշային, անձամբ ցաւակցութիւն յայտնելու համար Ն. Բարձրութեան որդւոյն՝ Ճավիտ պէյի եղերական մահուանը առթիւ։

* * *

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ս. Պատրիարք Հայրը յայտարարած էր Քաղաքական Ժողովին պատգամաւորներուն, թէ կը յուսայ նախագահել Ազգ. Վարչութեան յառաջիկայ նիստին։ Ն. Ամենապատուութիւնը բոլորովին ապաքինած ըլլալով այն տկարութենէն որով իր բնակարանը կը մնար ամսէ մը ի վեր, վաղուընէ իսկ Ազգ. Պատրիարքարան պիտի երթայ իր պաշտօնին գլուխը անցնելու։

* * *

Moniteur Oriental, իր երեկուան թիւին մէջ, հաղորդելով Խառն Ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին արդիւնքը, ծանուցած էր թէ Ամեն. Օրմանեան Ս. Պատրիարքը Կայս. Պալատ պիտի երթայ՝ ի դիմաց հայ ազգին երախտագիտութիւն մատուցանելու, Վեհ. Սուլթանին կողմէ վերջին անգամ շնորհուած կայսերական Բարձր Իրատէին համար։

Ինչպէս վերեւ ծանուցած ենք, Ն. Սրբազնութիւնը այսօր գնաց Կայս. Պալատ, իր հետը ունենալով Պատրիարքարանի Ս. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանը։

* * *

Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան երէկ Ատլիէյի պաշտօնատունը և յետոյ Կայս. Պալատ գնաց։

Կը լսենք թէ Գումգաբուի Մայր վարժարանի և Պէշիքթաշի ու Պէօյիւքտէրէի ազգ. վարժարաններուն ուսուցիչներն ալ իրենց նուիրատուութեան բաժինը ղրկած են Պատրիարքարան՝ ի պատիւ Մամուրեանի յոբելեանին պատրաստուող գեղարուեստական արծաթեայ նուէրին մասնակցելու համար։ Այդ նուէրը, որուն նկարագրութիւնը հրատարակեցինք արդէն, պատրաստ պիտի ըլլայ մինչեւ յառաջիկայ հինգշաբթի, նոյն օրը ղրկուելու համար Իզմիր, Ուսումնական Խորհուրդին շնորհաւորական նամակովը։

—Բաղէշի առաջն. տեղապահ Տ. Եղիշէ Վ. Չիլինկիրեան՝ վիճակային գործերուն նկատմամբ նոր տեղեկագիր մը ղրկած է Պատրիարքարան։ Այս տեղեկագիրը յանձնուած է Խառն Ժողովին նկատառմանը։

—Շուշիի Թեմական դպրոցին ութը ուսուցիչները, որոնք Գէորգեան Ճեմարանի նախկին շրջանաւարտներ են, սեպտ. 25ին՝ այդ հաստատութեան 25ամեայ յոբելեանին օրը՝ հոգեհանգիստ կատարեր են Ճեմարանի հիմնադիր հոգելոյս Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի հոգւոյն համար, և իրիկունը սեղան տուեր են իրենց բոլոր պաշտօնակիցներուն։

—Վիէննայի պարսկական դեսպան հայազգի Նարիման խան, որ շաբաթէ մը ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Արեւ. Ճեպընթաց կառախումբով։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Քէրէսթէճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս.

Այրի Տիկին Նունէ Մ. Մազլմեան 108 ղրշ։
Այրի Տիկին Ագնիւ Պ. Շիշմանեան 108 ղրշ։
Յակոբ էֆ. Մագպուլեան 108 ղրշ։
Հրանտ էֆ. Պ. Շիշմանեան 108 ղրշ։
Տէր և Տիկին Օննիկ էֆ. Քէրէսթէճեան 95 ղրշ։
Տէր և Տիկին Թադէոս էֆ. Գավաֆեան 95 ղրշ։

(Հոգաբարձութիւն)

ԱԶԳ.— Գերմաներէնի և անգլիերէնի հմուտ անձ մը տրամադրելի ժամեր ունի դասեր տալու դպրոցներու մէջ և մասնաւորներու։ Դիւրուսոյց եղանակ։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Հոկտեմբեր 17ի թերթերէն)

ՆՈՐԷՆ ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴՐԻՆ ՇՈՒՐՋԸ.— Այս անգամ կարգը հացկերոյթներուն է և ծիծաղելի հանգամանքը չէ որ կը պակսի անոնց վրայ։ Ամէն անոնք որ Տրէյֆիւսի խնդրին հետեւեցան, գիտեն թէ գտնուեցաւ դատաւոր մը, Քընէ տը Պօըրէյը՝ որ յանկարծ դատարանը թողլով լրագրութեան մէջ նետուեցաւ և հոն կատարեալ խենթի մը համբաւը չինեց։

Ռէնի դատավարութենէն ետքը սակայն, մոռցուեցան շատ մը բաներ. և Քընէ տը Պօըրէյն ալ մոռցուեցաւ ուրիշներու հետ։ Միայն թէ աղմկալից խնդրին խառնուող միւս մարդիկը՝ աւելի կամ նուազ բարոյական վարձատրութիւններ ստացած էին, — թողունք նիւթականը, — ու մինակ սա խեղճ ծերուկը — Քընէն, — անվարձ էր մնացած այդ տեսակէտով։ Եւ ահա ճիշդ այս պարագան նկատի առնելով, իր բարեկամները մտածեցին հացկերոյթ մը տալ իրեն՝ որ տեղի ունեցաւ այս օրերս Սոմիւրի մէջ։

«Ֆրանսական Հայրենիք»ի դաշնակցութեան կողմէ եկած պատգամաւորներ, Սոմիւրի գաւառական Խորհուրդէն անդամներ, զօրավարներ, ևլն. եկած էին իրենց յարգանքը մատուցանելու մարդու մը՝ որ ամիսներով տարօրինակ քաջութիւնը ունեցած էր մէկ կողմէ ամէնէն խենթ խօսքերը լսելու և միւս կողմէ ալ ձայնը հասած տեղը պոռալու՝ թէ «խելացի մարդ մըն է» ինքը։

Բաժակաճառեր կ'արտասանուին Պ.Պ. Մահի, Կռանմէզոնի, Լա Կիյեօնիէրի եւ ուրիշ շատ մը ներկաներու կողմէ, որոնք կը գովաբանեն նախկին դատաւորին ձիրքերն ու առաքինութիւնները, մինչեւ որ իրենցմէ մէկը կը կարդայ կարգ մը համակրական հեռագիրներ՝ զորս ստորագրողներուն մէջ կը գտնուէին նաև Պ. Քավէնեաք, զօրավար Մէրսիէ, Պ. Կոէֆար և այլն։

Եւ հացկերոյթը կը վերջանայ։

* * *

Սակայն իր խենթութեան օրերուն մէջ, Քընէ տը Պօըրէյի գլխուն եկած էր ոչ-սովորական փորձանք մը, որ ծանօթ է ամէնուն, և որ ամէնքս ալ խնդացուցած է ժամանակին։

Ամէն մարդ գիտէ թէ Քընէ տը Պօըրէյ կ'ուզէր անպատճառ յանցաւոր հռչակել Տրէյֆիւսը, և որովհետեւ շատեր իրեն ականջ չէին կախեր, յանուն արդարութեան մը՝ զոր թերեւս միայն ինք կը հասկնար, յանուն Ֆրանսայի և յանուն ճշմարտութեան՝ խնդրեց որ Տրէյֆիւսի յանցաւորութիւնը հաստատող թուղթեր ունեցողը բերէ իրեն. և աւելի ուժ տալու համար իր այս խնդրանքին, ահագին ալ վարձատրութիւններ խոստացաւ զինքը հետաքրքրող թուղթ մը բերողին։

Նախկին դատաւորին այդ տրամադրութենէն օգտուելով, զուարճասէր մարդ մը, Քառլ, լաւ մը անոր քիթէն բռնած էր և «կարեւոր թուղթեր ունիմ» ըսելով բաւական դրամ փրցուցած էր Քընէ տը Պօըրէյէն՝ ու գացած հոմանուհիի մը հետ զուարճացած՝ Բարիզի մօտակայ մէկ աւանը։ Պատմութիւնը ծանօթ է ամէնուն. հարկ չկայ մանրամասնութեան մտնել։

Արդ, որովհետեւ Քընէի բարեկամները հացկերոյթ մը կու տային իրեն, Քառլի բարեկամներն ալ փոխադարձ ցոյց մը ընելու նպատակով, կ'առնեն իրենց բարեկամը և Բարիզի առաջնակարգ ճաշարաններէն մէկը տանելով փառաւոր սեղան մը գլուխ կ'անցնին ու կը տօնեն Քընէի խաբուելուն յիշատակը։

Եւ իրենց այդ հաւաքումը՝ որ բնաւ պաշտօնական հանգամանք չունէր, կ'անցնի կատարեալ ուրախութեամբ։ Հոն ալ ճառեր չէ որ կը պակսին, ու խօսողներն են նշանաւոր մարդիկ. Նախ առաջնակարգ գրագէտ մը, բանաստեղծ մը՝ Լօռան Թայեար։ Յետոյ Ֆիկառոյի ամէնէն սրամիտ լրաբերներէն մէկը՝ Շառլ Շէնշօլ, Պ. Սամեան Շարանթիէ, Կի Բէչօն եւ ուրիշներ։

Տրէյֆիւսի խնդիրը այսչափ ձեւափոխութեանց ենթարկուելէ ետքը, վաղն ալ անշուշտ Թատրոնի վրայ պիտի ելլէ. հանդրուան մը՝ ուրկէ անդին վերջնական մոռացումը միայն կայ։

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Հոկտ. — Մինչեւ հիմա ոչ մէկ լուր հաստատած է թէ Պօէրները գրաւած են Մաֆէքինկը։ Զրոյց կը շրջի թէ կառավարութիւնը մտահոգ է Քիմպըլի քաղաքին համար, նկատի առնելով մանաւանդ սա պարագան թէ գնդապետ Պատըն Բոուէլի ղրկուած օգնութիւնները չեն կրցած իրեն հասնիլ։ Քիմպըլի պաշտպանուած է 3000 մարդոց կողմէ։

— Սակարանին մէջ տագնապութիւնները լաւատես են։ Հակառակ Պօէրներու մասնակի յաջողութեանց, բնաւ մտահոգութիւն չզգացուիր։ Հանքային արժէթղթերը կը վճռուին։ «Ռանտմին»ի արժէթղթերը մինչեւ 34 50ի բարձրացան։

— Վաղը 14 փօսթ դէպի Հարաւ Ափրիկէ պիտի մեկնին։

ԿՈՄՍ ՄՈՒՐԱՎԻԵՎ

ԲԱՐԻԶ — Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախար կոմս Մուրավիէվ՝ այս իրիկուն ճաշեց Էլիզէի պալատին մէջ։ Բարիզ գտնուող բոլոր նախարարները ներկայ էին հացկերոյթին։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆԸ

ԲԱՐԻԶ. — Պ. Պէռանժէ վաղը պիտի աւարտէ իր քննութիւնը։ Հաւանական կը նկատուի որ ամբաստանեալներէն ոմանց համար դատաստան տեղի չունենալու որոշում տրուի։ Այդ [illegible] տասնչորս ամբաստանեալներ։

ԲԱՄՊԱԿԻՆ ՈՒ ՑՈՐԵՆԻՆ ԳԻՆԸ

ԲԱՐԻԶ. — Բամպակին գինը նոր բարձրացում մը ունեցաւ։ Լիվըրբուլի մէջ վերջին գինն է 3 56,64։ Ցորենին գինը Նիւ Եորքի և Լիվըրբուլի մէջ պզտիկ անկում մը կրեց. առաջին քաղաքին մէջ վերջին գինն է 75.12 և երկրորդին մէջ 6/0 1/4։

ՎՐԻՊԱԿ. — Արեւելքի չորեքշաբթի օրուան թիւով հրատարակուած «Առաջարկիս շուրջը» յօդուածին 77րդ տողին մէջ «պատրաստ» բառը պիտի ըլլայ «պարտաւոր»։

Վիշիի աման ջուր.— Այն անձերը որոնք խնայողական պատճառներով չեն կրնար խմել Վիշիի ջուրը՝ որ Վիշի-Սելեսթէն, Վիշի-Կռանտ-Կոիլ և Վիշի-Օբիքալի նշանաւոր աղբիւրներէն կը հանուի, կրնան անձամբ վայրկենապէս ամենալաւ կազէօզի ջուր մը պատրաստել Վիշի-Էքայի քոմբրիմէներով՝ որոնք շատ ալ աժան են։ Գաւաթ մը ջուրի համար 3 և մէկ լիտր ջուրի համար 12 քոմբրիմէ կը բաւեն։ 100 քոմբրիմէ պարունակող սրուակը միմիայն 2 ֆրանք կ'արժէ, բայց պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու պահանջել Վիշի Էքայի քոմբրիմէները՝ որոնք Վիշի-Էքայի նշանակը կը կրեն իրենց վրայ։ Նոյնպէս Վիշիի պաստիլներ ուզուած ատեն պէտք է պահանջել Վիշի Էքայի պաստիլները։

Ա.Զ.Գ.

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւն

3000 քիլօ ածուխ՝ կեդր. Վարչութեան Պոլիս։ 6500 քիլօ ածուխ և 45 չէքի վառելափայտ՝ Ձկնարանին։ 250 չէքի վառելափայտ՝ դրոշմի տպարանին։ 3800 քիլօ ածուխ և 20 չէքի վառելափայտ՝ ոգելից ըմպելիներու վարչութեան, Պոլիս, և անոր մասնաճիւղերուն՝ Ղալաթիա։ 10 չէքի վառելափայտ՝ Հանր. Պարտքի վարչութեան մասնաճիւղին, Հայտար Փաշայի երկաթուղւոյ կայարանը։ Ընդամէնը 13,300 քիլօ ածուխ և 325 չէքի վառելափայտ։

Կը ծանուցուի փայտի և ածուխի վաճառականներուն թէ առժամեայ նուազուրդին մէջ, որ փակուեցաւ չորեքշաբթի օրը, նուազագոյն գինը առաջարկած ըլլալով Սալիհ էֆէնտի (այսինքն՝ բըռնալ կոչուած ածուխին 100 քիլօն 35.50 ղրշ. արծաթ դրամ, և կտրուած վառելափայտի, մեշէ տեսակին չէքին 25 ղրշ. արծաթ դրամ), նուազուրդը իր վրայ մնացած է առժամապէս։

Այն անձերը որոնք կ'ուզեն այս գինին վրայ առնուազն 100ին 3 զեղչ մը ներկայացնել, կրնան Հանր. Պարտքի վարչութեան դիմել, մինչեւ վաղը, շաբաթ 9 հոկտ. միջօրէէն յետոյ ժամ 3ին (Ը. Ե)։ Հայթայթելի փայտը և ածուխը, առանց փոխադրութեան ծախքի, յանձնուելու են վերեւ նշանակուած տեղերը։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	25
Ամէնէն բարձր գին	»	23	28
Ամէնէն վար գին	»	23	27
Ռումէլիի Երկթ. գոց.	Ֆր.	110	75
Ամէնէն բարձր գին	»	110	—
Ամէնէն վար գին	»	109	50

ԲԱՑՈՒՄ 8 Հոկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Փ. Կ.	23	27
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110	—
Օսմանիյէ		408	—
Ռէժի		291	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		2	35
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. Օթ. Տանժ է Վոյէօռ	Ա. Ո.	3	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	—
Թրամուէյ բաժնեթ.		620	—
» ժուիսանս		215	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	196	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	182	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	110	04
Քոլ էմբէրիալ	»	90	05
Քրիմիք	»	54	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	167	36
Մէթալիք	»	96	30
Բուլղի Ծղթագրամ	Օ. Ո.	[illegible]	62

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	05
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	01 1/4
» » » չէք	»	22	84
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	61
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	16	96 1/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 19 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	—
) գոց.	»	21	90
» » » Բ.		45	75
» » » Գ.	»	27	05
Օսմանիէ	»	408	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	112	25
Օսմ. Ռէժի	»	291	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	552	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	47
Քրէտի Լիոնէ	»	861	-
Պանք տը Բարի	»	— —	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	05
Սպանիական արտաքին	»	61	05
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	290
Դրամազեղչ	»	3	

ՊԷՐԼԻՆ, 19 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	113	75
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	87	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	220

ՎԻԷՆՆԱ, 19 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	57	03
» Լոնտոնի վրայ	»	120	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	56	—
Օ. Ռէժի	»	131	50

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

20 Հոկտեմբեր 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանրաչափ 771.
Ջերմաչափ 11.
Օդը անձրեւոտ:
Կէս օր. — Ժամը 6.43:

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	14
Սէլանիկ	—	9
Իզմիր	—	14
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	—
Պրուսա	—	12
Արտանեկլ	—	0
Բէղերապուրկ	—	2
Մոսկուա	—	0
Բարիզ	—	1
Վիեննա	—	4
Օտեսա	—	3
Սոֆիա	—	3
Աթէնք	—	16

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Ալեկոծուած:

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1900 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Սեփականութիւն Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի
ԳԻՆ 40 ՓԱՐԱ

Հիւանդանոցի պարզ Օրացոյցը, մաքուր տպագրութեամբ, հրապարակ ելած է։ Այս տարի, ըստ որոշման Կրօնական Պատկ. Ժողովոյ, եկեղեցական ժամերգութեանց մասին աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ տրուած են ի դիւրութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցասիրաց։

Օրացոյցի վաճառումը Հիւանդանոցի տարեկան կարեւոր հասոյթներէն մէկը ըլլալով, տարակոյս չունինք որ բարեսէր ազգայինները գնելով անկէ մէկ մէկ օրինակ՝ Հիւանդանոցի 1000է աւելի պատսպարեալներուն նպաստ մըն ալ բրած պիտի ըլլան։ Գալով ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑԻՆ՝ այս տարի ութծալ գիրքով, պատկերազարդ և կարեւոր ու օգտակար ճոխ պարունակութեամբ հրապարակ պիտի ելլէ քիչ օրէն և պիտի պարունակէ բոլոր ազգային հաստատութեանց մասին տեղեկութիւններ և կարգ մը գործնական կարեւոր գիտելիքներ ու վիճակագրական ծանօթութիւններ, ինչպէս յատուկ ծանուցմամբ պիտի բացատրուի։

(Հոգաբարձութիւն)

Պայըլը Հասալի հրատարակութիւնները կարդալ Դ-րդ երեսը։

ԲՈՒԼ—ԲՈՒԼ

Անտոն էֆ. Զարքեան, մասնագէտ Արեւելեան Բուլերու, կը գնէ ամէն տեսակ բուլեր, մասնաւորապէս հին տաճկական և արեւելեան. Թղթակցութիւն կը խնդրուի գաւառներու հետ. առաջնակարգ յանձնարարութիւնք։ Փոխանակութիւն և թղթակցութիւն ամէն երկիրներու հետ։

Կալաթա, Տէյիրմէն խան, թիւ 19։

3—10

ՈԳՈՏԻ ՄՕՌԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 15 Հոկտ. 1889

Պարոնայք Ոգոտ և Զօոնէ,

Բազմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Ոգոտի ձկան իւղը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանաւանդ թոքախտի և անարիւնութեան հիւանդութեանց շատ մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռիւ ձկան իւղին և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուն ութ տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ հանգուցեալ մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Բ. ՄԱՍ

Ժ.

ԲԱՐԻԶԻ ՏՕՆԵՐԸ ԵՒ ԳԻՒԱԶԱՆԻ ՏԱՂԱՆԴԸ

Ուժեղ ըլլալուն հակառակ անարիւնութիւն ունենալ կը կարծէր և ինքզինքը ջլախտաւոր կը ցուցնէր։

Վերջապէս չափէն աւելի ախորժակ մը ունէր, շատ կը խմէր, խնդալը և մանաւանդ գեղեցիկ կատակները կը սիրէր։

Աղջիկն էր նախկին ոստիկան-զինուորի մը, որ զէնքը տղայութեանը կը ծեծէր։ Մինչեւ քսանէն քսանըերեք տարեկան՝ սալայատակներուն վրայ սլքտացած էր։ Բաղդատմամբ, հիմակուան վիճակին մէջ շատ երջանիկ համարուելու էր։

Իրաւ ալ անանկ էր, երջանիկ ըլլալը կը զգար և միմիայն իրմէն աւելի յաջողած նախկին ընկերուհիի մը հանդիպած ատեն կը բարկանար ու կը վշտանար։

Այդ միջոցին հետը խօսող չէր ըլլար։ Արդէն առաջին անգամ հետը խօսելով կը հասկցուէր գեղեցիկ կին մը ըլլալը և իր լեզուն այլանդակ սխալներով լեցուն էր։

Իր յաջողութիւնը այդ սխալներուն պարտաւոր էր և շատեր կը կարծէին թէ ատոնք լրագիրներուն զուարճալիքի նիւթ կը հայթայթէին։

Իվան ամենուն չե՞ս ճանչնար, հարցուց Լամարսինիէր Ժաքին՝ երբ դրան առջեւ հասան։

—Իրաւ որ չէ.. Շատ խօսած ես իր վրայ, բայց չեմ կարծեր որ տեսած ըլլամ։

—Շատ սիրուն և հմայիչ է. խօսած ատենը բառախաղներ կը յօրինէ և սատանային չափ ուշիմ է։ Արդէն շատ ալ բարի է։ Գիտցած եղիր, ժա՛ք, քաշուելու պէտք չունիս, շատ բարի աղջիկ է։

—Օ՛հ, կարծեմ թէ իր ներկայութեանը աղէկ պիտի վարուիմ ու չպիտի շփոթիմ։

—Ասանկ կիներու հետ վարուելու վարժուած չես։

—Ատ իրաւ է։

—Բայց ես զքեզ պիտի վարժեցնեմ։ Ո՛ն, ետեւէս եկուր, ես ճամբան կը ցուցնեմ։

Արթիւր, ժաքը ետեւը ձգած՝ վեր ելաւ և առաջին յարկին դուռը զարկաւ։

Ոճրագործ կերպարանի դէմքով սպասաւոր մը դուռը բացաւ։

—Տիկին տը Սուբլին հո՞ս է, հարցուց Արթիւր։

Սպասաւորը պատասխանելու պէտք չունէր. Տիկին տը Սուբլին հոն էր եւ այնչափ աղմուկ կը հանէր որ իր հոն ըլլալը տարակոյս չէր վերցներ։

—Ա՛հ, սարսափելի բան է, կը պոռար՝ նախասենեակէն և նոյն իսկ դուրսի սանդուխէն իմացուելու աստիճան բարձր ձայնով մը. լկտի մը, անպիտան մը, փնթի մը... ատոր վրայ կը խօսի՜ն լրագիրները։

—Նայէ՛, նայէ՛, ի՞նչ ունի, հարցուց Ժաք, առանց նեղուելու բարձրաձայն խնդալով։

—Բէ՛օհ, անշուշտ նորէն պզտիկ կոխած են։ Ինծի տեսնելուն պէս կը հանդարտի, այնչափ կը սիրէ զիս։

Եւ սրահին դուռը հրելով ժաքը ներս մտցուց։

Եվա՝ սեւ ժապաւէններով պղնձագոյն երկայն շրջազգեստ մը հագած, բազկաթոռի մը վրայ երկնցած էր։

Գէշ դէմքով գէր կին մը դէմը նստած գոհարեղէններ կը ցուցնէր իրեն։

Եվա՝ առանց իսկ ներս մտնողներուն ուշադրութիւն ընելու, իր աղմկալի խօսակցութիւնը կը շարունակէր.

—Ոչ՛, մայր Պէլէթ, ալ բան մը չպիտի գնեմ ձեզմէ, նախ շատ սուղ կը ծախէք՝ յետոյ այսօր ջիղերս գրգռուած են։

—Կը հասկնամ պատճառը... գայթակղեցնող իրողութիւն մըն է, պատասխանեց Լա Պէլէթ։

—Անկէ ալ գէշ, մայր Պէլէթ, անկէ ալ գէշ, սալայատակները չափչփող աղջիկ մը... ես գիտեմ, ան ատենը... ան ատենը... մօրս քով, պզտիկ անառակ մըն էի։ Երէկուան պէս միտքս է. Ռէն Մէմալոն էր անունը։

—Իրա՞ւ, բացագանչեց Լա Պէլէթ։

—Հապա՛, հապա՛, ես աղէկ գիտեմ, անունը Ռէն Մէմալոն էր։

Լա Մարսինիէր այս խօսակցութեան երկարելէն շատ կը ձանձրանար։

—Սիրունիկս, ըսաւ, ներեցէք որ ձեզի ներկայացնեմ...

—Օր մըն ալ, յարեց Եվա, օր մըն ալ փողոցը մարդու մը հետ կռիւ ըրեր էր և փողոցի ստահակները իրեն կողմը բռներ էին... աս կ'ըլլա՜յ... ան ատենը տասը, տասերկու տարեկան էի, բայց երէկուան պէս կը յիշեմ։

—Սիրելի Եվաս, պնդեց Արթիւր, ներեցէք որ ձեզի ներկայացնեմ...

—Հէ՞, դո՞ւն ես... ըսաւ Եվա զարմացած անոր նայելով, սատանային ո՞ր ծակէն մտար։

—Դուռնէն. ներէ որ քեզի ներկայացնեմ...

—Չես գիտեր ի՛նչ կարդացի լրագրին մէջ... նայէ, կարդա՛ կարդա՛։

Ճմրթկուած լրագիր մը կ'երկնցնէր Արթիւրին որ ցոյց տրուած տեղը կարդալ սկսաւ հետեւեալը.

Բարիզեան Հայ-Լայֆին մէջ
ամուսնութիւն մը

«Մէլքիոր տիւ Ռաժօ տը Սէն-Մարթէն պարոնը կ'ամուսնանայ գեղանի «տիկին Անայիս Տիւքրէի հետ, որ, ինչ«պէս յայտնի է ամէնուն, այրին է նշա«նաւոր նկարիչ Ժան Տիւքրէի։

«Տիւ Ռաժօ տը Սէն-Մարթէն պարոնը «Ֆրանսայի ամէնէն հին ազնուապետա«կան ընտանիքներէն մէկուն կը պատկա«նի։ Երբեմն Բարիզի կենցաղավարներուն «հետ սալօնի կեանք մը անցընելէ ետքը «այսօր կը յարի ընտանեկան հանդարտ «ու քաղցր կեանքին։

«Իրեն արժանի ամէն երջանկութիւն «կը մաղթենք նոր ամոլին։»

—Է՛հ, ի՞նչ կ'ըսես ասոր, հարցուց Եվա բարկութենէն կարմրած։

—Ե՛ս, բայց ես բան մը չեմ ըսեր, ներէ որ քեզի ներկայացնեմ իմ ամենէն լաւ բարեկամս, Ժաք տը Համէլ տեղակալը։

—Ի՞նչ, բան մը չե՞ս ըսեր։ Ըսել է որ չես գիտեր ատ Տիւքրէին ո՛վ ըլլալը։ Ռէն Մէմալոնն է, կ'ըսեմ։ Ատ Մէլքիոր տիւ Ռաժօն ալ աղէկ գիտե՞ս ո՛վ է։

—Ակումբին մէջ անոր վրայ խօսուիլը լսած եմ։

—Ակումբի՛ն մէջ... ամէն ակումբներէն ալ վռնտուած է... թուղթ կը գողնար, համրանքները կը վերցնէր, մինչեւ անգամ քնացող սպասաւորները կը կողոպտէր։

—Ա՛, քիչ մը հեռուն կ'երթաս...

—Ի՞նչ, քիչ մը հեռո՞ւն կ'երթամ։ Կ'ըսեմ որ այդ տիւ Ռաժօ պարոնը պարզ ստահակ մըն է։ Իսկ Ռէն Մէմալոնը Պրէտա փողոցը նստած և ամէն գիշեր սալայատակներուն վրայ պտտած ատենը անոր որս կը ճարէր։

—Է՛, ետքը՞...

—Ետքը՞, ետքը՞, ետքը... ի՞նչ պէտք է անկեղծ ըլլալ, քանի որ ասանկ փնթիներ աւելի առաջ պիտի անցնին։

—Քեզի՞ ինչ, երբ անոնք կ'ամուսնանան և լրագիրներն ալ կը գրեն։

—Ինծի՞ ինչ, ամօթ չէ՞։ Պիտի տեսնես որ Սէն-Ժէրմէն արուարձանը պիտի երթան, ու աս ան զինքը «գեղանի» կամ «սիրելի պառոնուհի» պիտի կանչեն, մինչդեռ ես... ես... օ՛ֆ, ջիղերս թունդ կը հանես... ի՞նչ ընելու եկար հոս։

(Շարունակելի)

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

—ՃԻՒՂ Ա.—Տոմարակալութիւն և Առեւտրական գիտելիք։

—ՃԻՒՂ Բ.—Առեւտր. թղթակցութիւն Անգլ. և Ֆրանս. լեզուաւ, պիտի աւանդուին ամէն կիրակի, Բերայի Արհեստանոցին մէջ, ժամ 8էն 10 (Ը. Թ.)։

Մի միայն մէկ ճիւղին հետեւիլ ուզողները ամսական 20 ղրշ., իսկ երկու ճիւղին միանգամայն հետեւիլ ուզողները ամսական 30 ղրշ. վճարել պարտին։ Թոշակները կանխիկ կը վճարուին և 4 կիրակին մէկ ամսական կը հաշուուի։

Իւրաքանչիւր ճիւղի դասաւանդութիւնը կը տեւէ Մէկ ժամ։

Աշակերտիլ փափաքող անձինք կրնան դիմել Բերայի Արհեստանոցը, ամէն կիրակի ժամը 8էն 10, և արձանագրել տալ իրենց անունը։

Դասերը պիտի սկսին յառաջիկայ Հոկտ. 3 կիրակի օրը, որոշեալ ժամուն։

Ուսուցիչ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

ԾԱՆ.—Իրենց զաւակները կամ պաշտպանեալները առեւտրական ասպարէզի համար պատրաստել ուզող անձինք կրնան դիմել յիշեալ ուսուցչին, որ տրամադրելի ժամեր ունի այցելութեամբ դասեր տալու աշակերտաց բնակարանին մէջ։

468 6—6

ՀԱՑԻ ԽՆԴԻՐ

AUX DEUX LIONS
MARQUE DE FABRIQUE

Ղալաթիա Քէմէր-Ալթը ճատտէսի մեր ՃԻՖԹԷ ԱՍԼԱՆ անուն հանրահռչակ ֆաբրիքան, արդէն ծանօթ է հասարակութեան, իր պատրաստած առաջնակարգ հացով։ Նկատելով որ ուրիշ փռապաններ մեր պատրաստած հացերուն կեղծը եփելով կը ծախեն, ինչ որ բնականաբար վնաս կը պատճառէ թէ պատուարժան հասարակութեան և թէ մեր Ֆաբրիգային. այս կեղծարարութեան առաջքն առնելու համար մեր հացերուն վրայ կապոյտ գոյնով դրոշմեցինք վերը նշանակուած մարքան. սակայն փռապանները անմիջապէս զայն ալ կեղծեցին և սկսան իրենց հացերուն վրայ եւս կապոյտ դրոշմ զարնել մեզի պէս. Արդ՝ հիմայ վերը նշանակուած մարքային յարեւմանը Թղթէ փոքրիկ երիքերներ շինած ենք զորս կը փակցնենք մեր Ֆաբրիքային մէջ պատրաստուած հացերուն վրայ. մեր հացերէն գնել փափագողներ պէտք է ուշադրութիւն ընեն որ հացերուն վրայի երիքերը հոս նշանակուած ձեւով պարունակէ ՋՈՅԳ ՄԸ ԱՌԻՒԾԻ պատկերն ու ՃԻՖԹԷ ԱՍԼԱՆ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ տաճկ. գիրերը. այն հացերը որ այս նշանները չկրեն բացարձակապէս կեղծ են,

Մեր Ֆաբրիքային մէջ կը պատրաստուին նաեւ ամէն տեսակ մախառաններ և կը ծախուին դիւրամատչելի գինով։

469 4—5

ՏՈՔԹԷՕՐ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հին և նոր ջերմամիզութիւնն ու անկէ ծագում առած ամէն կարգի հիւանդութիւնները կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ, առանց ո՛ և է ցաւ զգացնելու։ Կասկածողներ՝ բժշկուելէ վերջ իսկ կրնան վճարել դարմանումի վարձքը։

Ամէն օր առտուընէ մինչեւ իրիկուն հիւանդ կ'ընդունի, Կալաթա՝ Թրամվէյի ճամբուն վրայ Գարագուշ օթէլին դիմացը Թիւ 97, լամպաճիի խանութին վերնայարկը, մասնաւոր դարմանատանը մէջ. մուտքը լամպաճիէն։ 428 17—40

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլէ, Գլասկոյէ, Մէնչէսթըրէն
և Սեւ Ծովի Գիծը բանող շոգենաւերը

Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	
Րամսէս	3000	Թիպս	2500
Անուպիս	3000	Նէփթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթըլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվըրբուլ

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի և Արեւելքի Գիծը բանող
շոգենաւերը

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլաւիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիփշիան	3500
Քէսդրիան	10500	[illegible]	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ժորճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինհօ	900
Վալոնիան	3700	Օբորդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆալլիան	3500		

[illegible]

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
[illegible] խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒԲԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՍ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադժուարին ցաւած ակռաները [illegible] կը քաշեն. [illegible]

Նորաձեւ եղանակաւ, Ոսկի, [illegible], և գիմացիկ արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible]

Ե. Գ. [illegible] կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամէն օր, ([illegible]) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible] Թիւ 1 [illegible]

Լ'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.	1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Ջիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօյօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօյօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քօմիսէր
Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՓՕՆՍԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

մինակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՑԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	27.000.000
Պահեստի դրամ	»	52.002.500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339.912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անմիջապէս կը չքէ [illegible], 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յայտ ապացոյց է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, [illegible]

Ամէն [illegible] ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։
Ամէն դեղարաններ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուական ը.
(… Զ սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈԼԻՍ ԵՆԻ խան, Գարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմրնս Ցակօրեան խան, Վօյվօտա փողոց Թիւ 67	Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Ենի ճամի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զատօխ
Մարբուճճըլար, Զարզըլը խան, Թիւ 21 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2908	Հրօտինօ	1685	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3708	Սիրիօ	1785
Արիօսթօ	1377	Տէտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1198
Գաստնօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1250
Գորօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրաշիօ	3600	Մօնթէվիտէօ	1785	Թասսօ	1328
Գրէմօ	1076	Տրամօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիտօ	841	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Քըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2484	Իտալօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրասմօ	148	Քիէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	[illegible]
Գամէօ	1244	Ֆլաւիօ	954	Քօլինթօ	2307	Փալէրմօ	1537	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1823	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիբակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2289	Վօլթուրնօ	2396
Օրսէրօ	1834	Ֆրանչեսքօ	4582	Լէատրօ	2272	Ռինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2897	Կալիլէօ	3068	Լիվօրնօ	1645	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1203
Գոլօրատօ	4235	Կոզանօ	1248	[illegible]	[illegible]	Ռօմէօ	1789		

Իտրօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Գլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 18ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ճ. ՀԻՒՑ ԷՆՏ ՐԻԶՕ
Թիւ 17—18, [illegible] Մեհմէթ խան, Ղալաթիա

ԿԷՐԻ ԳԱԼԱՆ ՄԷՃՈՒՍԻ

Նոր Հրատարակութիւն Պայպլ Հաուզի

Նուէրի յարմար գեղեցիկ գրքոյկ մը։ Հայատառ Թուրքերէն Թարգմանութիւն Ամերիկայի մէջ վերջերս հրատարակուած և ժողովրդին կողմէ մեծ ընդունելութիւն գտած գրքոյկի մը։ 64 երեսներէ կը բաղկանայ։ Փառակազմը որ կողքին վրայ ոսկեզօծ պատկեր ունի, կը ծախուի 4 դահեկանի, իսկ Թղթակազմը 60 փարայի։

Կը ծախուին Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ֆինճանճըլար Եօգուշու, Պոլիս։ 173

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան Երթեւեկութիւնք

Գշ. 5/17 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 6/18 Իզմիր, Պիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորթ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 7/19 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 7/19 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 8/20 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի - 56

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

[illegible] Լիվըրբուլ և Միջերկրեայ [illegible]

Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գաթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Օրանիա	7268	Ալլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակօսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Պոթնիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէփփօ	2142	Մորօքքօ	1855
[illegible]	1876	Քամպանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
[illegible]	4845		

Շէրպուրկ շոգենաւը, Նաւապետ Քարպլինս, ընդհ. վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս պիտի հասնի դէպի Հոկտ. 30ին (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԺԻԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

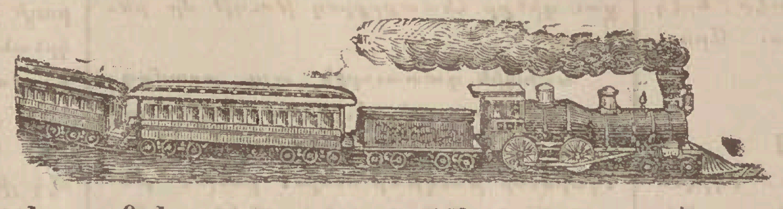

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1899 Սեպտ. 4 [Ն.Տ.] շաբաթէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ											
		Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 4 Ճամփ. Առտ.	Թ. 6 Ճամփ. Առտ.	Թ. 8 Ճամփ. Առտ.	Թ. 10 Ճամփ. Առտ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 12 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. 14 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. 16 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. Ճամփ. Առտ.	Թ. Ճամփ. Առտ.	Թ. Ճամփ. Իրիկ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Գարաքէօյ Կամուրջ	մկն.	12 40	2 8	2 55	4 2	5 40	7 35	9 10	10 30	11 30			
Հայտար Փաշա	ժմն.	1 5	2 33	3 20	4 27	6 5	8 —	9 35	10 55	11 55			
	մկն.	1 25	2 45	3 28	4 37	6 12	8 15	9 42	11 5	12 5			
Քըզըլ Թօբրաք	»	— —	2 52	3 35	4 44	6 19	8 24	9 49	11 12	12 12			
Ֆէնէր Եօլու	»	1 35	2 56	3 40	4 48	6 23	8 29	9 53	11 16	12 16			
Կէօզ Թէփէ	»	— —	3 1	3 45	4 53	6 28	8 35	9 58	11 21	12 21			
Էրէնքէօյ	ժմն.	1 44	3 4	3 48	4 56	6 31	8 38	10 1	11 24	12 24			
	մկն.	1 46	3 7		4 58	6 33	8 40	10 2	11 28	12 26			
Պօսթանճը	»	1 56	3 15		5 6	6 41	8 50	10 9	11 36	12 33			
Մալթէփէ	»	2 8	3 25		5 16	6 51	9 5	10 19	11 47	12 43			
Քարթալ	»	2 22	3 36		5 27	7 2	9 21	10 30	11 58	12 54			
Բէնտիք	ժմն.	2 32	3 44		5 35	7 10	9 32	10 38	12 6	1 2			
	մկն.	2 38					9 40						
Թուզլա	»	2 59					10 6						
Կէյպզէ	»	3 19					10 30						
Տիլ Իսքէլէսի	»	3 41					10 57						
Թավշանճըլ	»	3 51					11 10						
Հէրէքէ	»	4 8					11 29						
Եարըմճա	»	4 29					11 53						
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	4 42					12 9						
Տէրինճէ	»	4 53					12 21						
Իզմիտ	ժմն.	5 7					12 37						
	մկն.	5 27											
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	6 2											
Սապանճա	»	6 26											
Ատա Բազար	»	6 50											
Կէյվէ	»	7 34											
Աք Հիսար	»	7 56											
Մէքէճէ	»	8 26											
Լէֆքէ	»	8 50											
Վէզիր Խան	»	9 25											
Պիլէճիք	ժմն.	10 6											
	մկն.	10 20											
Գարաքէօյ	»	11 28											
Պօզիւք	»	12 10											
Ինէ Էօնիւ	»	12 56											
Չուքուր Հիսար	»	1 26											
Էսկի Շէհր	ժմն.	2 4											

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ											
		Թ. 1 Ճամփ. Առտ.	Թ. 3 Ճամփ. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 5 Ճամփ. Առտ.	Թ. 7 Ճամփ. Առտ.	Թ. 9 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. 11 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. 33 Խառն Առտ,	Թ. 13 Ճամփ. Իրիկ.	Թ. Ճամփ. Առա.	Թ. Ճամփ. Առտ.	Թ. Ճամփ. Առտ.
		Ժ. Վ.	Ժ, Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Էսկի Շէհր	մկն.								10 40				
Չուքուր Հիսար	»								11 16				
Ինէ Էօնիւ	»								11 48				
Պօզիւք	»								12 24				
Գարաքէօյ	»								12 58				
Պիլէճիք	ժմն.								1 48				
	մկն.								1 58				
Վէզիր Խան	»								2 34				
Լէֆքէ	»								3 9				
Մէքէճէ	»								3 40				
Աք Հիսար	»								4 6				
Կէյվէ	»								4 28				
Ատա Բազար	»								5 20				
Սապանճա	»								5 37				
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»								6 4				
Իզմիտ	ժմն.								6 36				
	մկն.			11 30					6 56				
Տէրինճէ	»			11 47					7 11				
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»			11 58					7 20				
Եարըմճա	»			12 14					7 33				
Հէրէքէ	»			12 42					8 —				
Թաֆշանճըլ	»			12 54					8 11				
Տիլ Իսկէլէսի	»			1 5					8 21				
Կէյպզէ	»			1 39					8 55				
Թուզլա	»			2 —					9 17				
Բէնտիք	ժմն.			2 23					9 39				
	մկն.	12 20	1 26	2 33		4 20	6 11	7 40	9 49	10 58			
Քարթալ	»	12 29	1 35	2 46		4 29	6 20	7 49	10 2	11 10			
Մալթէփէ	»	12 40	1 46	3 3		4 40	6 31	8 —	10 20	11 24			
Պօսթանճը	»	12 50	1 57	3 16		4 50	6 42	8 10	10 32	11 35			
Էրէնքէօյ	»	12 59	2 10	3 31	4 10	5 1	6 51	8 20	10 42	11 43			
Կէօզթէփէ	»	1 3	2 14	3 35	4 14	5 5	6 55	8 24	— —	11 47			
Ֆէնէր Եօլու	»	1 8	2 20	3 41	4 19	5 10	7 —	8 30	10 52	11 52			
Քըզըլ Թօփրաք	»	1 12	2 24	3 45	4 23	5 14	7 4	8 34	— —	11 56			
Հայտար Փաշա	ժմն.	1 18	2 30	3 51	4 29	5 20	7 10	8 40	11 —	12 3			
	մկն.	1 25	2 38	4 2	4 35	5 26	7 16	8 48	11 15	12 8			
Գարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	1 50	3 3	4 27	5 —	5 51	7 41	9 13	11 40	12 33			

Իրիկ.